

ARADUL

Singura cale spre propășirea
Țării și fericirea Neamului este:
înfrățirea românească!

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA:
ARAD, Str. Eminescu No. 1.
Telefon: 266.

Organ al Asociației »Infrățirea«
Apare săptămânal.

ABONAMENTE:
Pentru particulari: 150 Lei . . . . . 1 An
80 . . . . . 6 Luni
40 . . . . . 3 Luni
Pentru autorități și instituții:
250 Lei . . . . . 1 An
140 . . . . . 6 Luni
70 . . . . . 3 Luni
In străinătate doblu.

Ce voim?

Să reintegrăm viața neamului în vechea ei albie sănătoasă și în tradiționalul duh creștinesc și românesc la această graniță apuseană a Țării.

Războiul cumplit, din care am ieșit biruitori și stăpâni pe meleagurile românești, în hotarul lor firesc, ca o furtună năpraznică a răscolită din adâncimi și viața neamului nostru, lăsând să se ridice la suprafață multe urâciuni, cari, nici după 12 ani, nu vor să se potolească.

Aici mai ales — la graniță, unde se încrucișează atâtea tendințe opuse și năzuințe potrivnice sufletului românesc dominant și vieții de stat național, — asprimea neajunsurilor este neasemănat mai simțită, decât în largul cuprins din lăuntrul Țării.

Puterile, dispersate de nenorocita politică de partid, se irosesc în mărunte preocupări de interes îngust, cari slăbesc și anihilează uneori și roadele bune ale unor strădăniți răslefe, oricât ar purcede ele din îndemnuri sănătoase și din gânduri curate.

Noi pornim la drum cu dorul de a ne strânge rândurile, de a ne aduna forțele într'un mănunchiu, sub aceeași flamură, pe care scriem: avânt nou, acțiune constientă și unitară întru părarea, întărirea și afirmarea sufletului nostru creștinesc și românesc în toate nuanțele de manifestare publică și individuală, în anumite împrejurări specifice.

Și nu ne îndoim nici o clipă, că toți cei buni — de au stat ei și până acum în bătaia vânturilor, ori de au preferit viețuirea retrasă, așteptând limpezirea apei, în care să se poată adânc, pietrele tari, rădăse pe — c. ale calităților și vrednicilor românești — de acum își vor frăți cu noi, cei ce am ridicat această flamură, nu numai doririle și dejdile de mai bine, ci și energiile luptătoare.

Este o arzătoare trebuință acest ont unic față cu anume năzuje, ce nu vor să se astâmpere și se plece nici acum ideii de Stat național românesc, ca și față cu încercările de destrămarea socială și religioasă-bisericească, la cari nu vrea să renunțe utopia comunistă, isvrățirea sectară și rătăcirea francfonă, cari în taină urmăresc așintă, cu mijloace diverse, dar ră frăție.

ri de orice considerații de parvom urma drumul călăuziți de sănătoasa politică română, stropită cu aghiasma prinor Evangheliei creștine, ținând ălțarea prestigiului Țării și a ului nostru, chemat să și vamentaltele calități și darurile n aceste părți, printre cei de n și lege.

ri de celelalte puteri în Stat: Școală, Armata și Justiție, rin conștiința răspunderii, pe u la graniță indeosebi, în colo-

anele »Aradul«-ui, deschise ori cui se simte indemn să vină cu scânteia de lumină și de bunătate a sufletului său — ne vom spune cuvântul răspicat în toate problemele de viață. Nu ca dela o »tribună liberă«, ci ca dintr'un amvon, afierosit apostolatului. Vom sprijini cu însuflețire orice năzuințe și strădăniți de reculegere și avânt în viața socială, religioasă, națională culturală, economică, după cerințele noastre locale.

Păstrând buna cuvântă în exprimare vom restrânge însă cu energie epurările îngrijorătoare, ori unde și-ar ridica capul. Vom sălta în vâzul tuturor binele și vom spune pe nume răului, pentru a-l stârpi.

Vom depune toate eforturile ca să înlăturăm lipsa de înțelegere frățească, să nivelăm asperitățile cari strâmtorează în îngustimea unui biuro pe cei așezați vremelnice în fruntea treburilor publice, iar pe alții îi izolează în pacea vieții lor de particulari.

Viața Neamului și binele Țării are trebuință de tot insul, de lumina și puterea fiecăruia acolo, unde se află. Nimenea nu poate ținea locul altuia, fără să lipsească dela al său. Cercul din jurul nostru trebuie să fie umplut de lumina și bunătatea proprie, stând fiecare drept și cu brațele întinse spre lucrul obștesc. Subordonând interesul personal și ridicând pe întâiul plan prețuirea bunurilor spirituale vom reuși să izbim cu succes hidra materialismului dominant și să frângem egoismul păgubitor.

Numai răzimat pe umerii tuturor se poate clădi cu siguranța solidității edificiul românesc al vieții publice sănătoase și al Statului național respectat.

Iar la granițele Țării se impune odată mai mult acest front românesc unitar, ca un zid, prin care să nu poată penetra ispitele și încercările subversive din afară.

Dacă vom izbuti cu încercarea noastră gazetărească să înfrățim în chip simțit în numele aceluiaș ideal, intelectualitatea românească căreia ne adresăm la locul întâi și pe frunțașii satelor mai înțelegători, vom fi soluționat și ce mai importantă problemă din programul Asociației »Infrățirea«, care a găsit ecou în atâtea suflete jertfelnice. Iar pilda, pe care vom da-o va avea darul să se reverse ca un șuvoiu dela înălțimi, spre lanurile întinse ale masselor populare — fructificându-le.

Mercuri 12 Noembrie 1930 la orele 9 seara va avea loc la Teatrul Orășenesc reprezentarea comediei Etienne, trei acte de Jacques Deval, de către trupa teatrului Regina Maria din București. În rolurile principale joacă Lucia Sturza — Bulandra și V. Maximilian. Biletele se găsesc de vânzare la Librăria Diecezană.

Increderea în idealul românesc.

De + GRIGORIE
Episcopul Aradului.

Maiestatea Sa Regele nostru Carol al II-lea cu prilejul deschiderii solemne a cursurilor anului școlar 1930/1931 la Universitatea din Cluj, — a spus că strămoșii noștri și luptătorii întregirii neamului au avut un ideal și au crezut în el: unirea tuturor Românilor între hotarele lor etnice.

Idealul nostru este ca prin cultură și virtuți să așezăm țara noastră alături de toate țările civilizate. Păstrarea și desăvârșirea realizărilor de până acum va trebui să fie de aci înainte un freamăt sfânt al fiecărei inimi românești. Tot suspinul, tot oftatul și dorul nostru de viitor trebuie să se profileze mai întâi în munca noastră românească în Aradul dela granița de vest a scumpei noastre țări. Precum o cruce dela marginea unui sat este o restrângere a sentimentelor creștine ale locuitorilor satului, astfel și publicația »Aradul« a societății »Infrățirea« va avea să fie steagul, care reoaglindește aici la marginea de vest a României sentimentele naționalismului celui mai integral. Cu semnul sfintei Cruci alungau creștinii cei dintâi pe toți vrăjmași lor, risipind templele și altarele păgâne. Cu semnul înfrățirii, cu dragoste de frate avem datoria să dărâmam cultul izolării ucigătoare și al egoismului distrugător.

Dacă partidele de tot felul, diferite organizații, lumea industrială, comercială și alți factori caută publicistica

spre descroirea scopurilor lor, — cu atât mai vărtos interesele obștești, cari poartă deviza înfrățirii sincere, — vor avea o tribună în publicația »Aradul«.

Sfântă este deviza acestei publicații, o deviză comună pentru toți Români: oglinda înfrățirii românești, de care se vor sfărâma privirile crunte și invidioase ale vrăjmașilor Românismului.

Înainte deci cu încredere spre a răsturna ambițiile inamicilor oculte și văzuți; înainte cu ferma convingere că încrederea este începutul faptelor. Înainte, ca să arătăm și generației mai tinere, și tuturor celor dornici de aripile nădejdi că posibilitățile noastre de progres n'au limite. Precum razele trecute prin lentilă ușor se aprind, să trecem și noi razele sufletelor noastre prin lentila dragostei de neam și moșie și atunci izbânda va fi a noastră. Să fim gata a birui sau a muri. Să luptăm ca să dobândim cumuna biruinții.

Napoleon era biruit la Abukir, dar n'a desnădăduit. Întrebă pe generalul său: Câte ceasuri sunt, și primind răspunsul că sunt »trei ore«, — porni din nou la luptă și birui.

Noi Români purtăm pe frunte laurii dreptății divine și ai dreptății sfințite cu sângele eroilor pentru întregirea neamului. Să purtăm acești lauri ai dreptății cu fruntea senină, cu inimă de frate căci Români prin frăție favor falnici în vecie.

La Cluj se judecă astăzi un proces de presă senzațional.

— Justiția va fi chemată să facă lumină mult citatei chestiuni a răscoalelor din 1907.

Organul tineretului național-țărănist, »Chemarea« dela Cluj, a publicat în toamna aceasta un articol în contra dlui mareșal Averescu, pe care-l învinuia că este autorul reprimării sângeroase a revoluției dela 1907 și că are astfel pe suflet 7000 de țărani uciși cu acea tristă ocazie.

D. mareșal Averescu a dat ziarul în judecată, și procesul a

fast fixat pe astăzi, 10 Nov. Ca să se apere în contra acuzației ce i s'a adus până acum de zeci și sute de ori în legătură cu revoluția dela 1907, d. mareșal Averescu, ministrul de război al guvernului depe timpul revoluției, compare în persoană înaintea justiției.

Dezbaterile vor fi fără indoială senzaționale.

Asanarea băncii »Victoria«

Duminecă la ora 11 a avut loc la banca Victoria o consfătuire a deponenților. D-l St. Cicio-Pop, președintele camerei, arată că din fuzionarea băncilor »Timișana«, »Victoria« și »Bihoreana« va lua ființă o instituție bancară puternică, cu sediul în Arad pentru a cărei prosperare garantează Statul cu un împrumut de 200 milioane pe timp de 10 ani fără dobândă și Banca Națională prin un fond de 150 milioane eşalonat pe un timp de trei ani. Instituțiile asanatoare cer în schimb un singur lucru: prelungirea moratoriului pe un nou termen de 3 ani. Hotărâri urmează să se ia la Adunarea generală a băncii, care va avea loc peste 2 săptămâni.

M. S. Regele la Serbările dela Caransebeș ale „Astrei“.

— Programul adunării generale a Asociației. —

Joi și Vineri, 13 și 14 Nov., se întrunește la Caransebeș adunarea generală a Asociației pentru cultura și literatura poporului român („Astra“).

Adunarea generală va fi onorată cu prezența augustă a M. S. Regelui, care sosește la Caransebeș Joi la orele 10.⁴⁵.

Programul adunării este următorul:

Miercuri seara serenadă în cinstea președintelui „Astrei“, la reședința episcopescă.

Joi, orele 10.⁴⁵: Primirea M. S. Re-

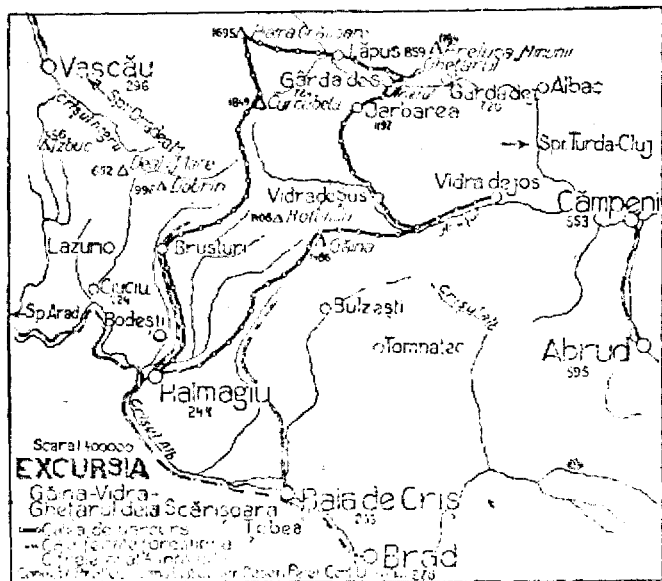
gelui la gară. 11.¹⁵: Tedeum la Catedrală. 12: Conduct etnografic. 13: Deschiderea adunării generale în sala teatrului Luna. 14: Banchet 15.³⁰: Deschiderea expoziției industriale, agricole, zootehnice și silvice. 17: Sediința festivă a secțiilor literare ale Astrei. 21: Concert la teatrul Luna (Corurile Vidu și Banatul). 23: Serată dansantă la Pomul Verde.

Vineri, orele 10: Sediința adouă a Adunării generale la teatrul Luna.

Din partea despărțământului Astra-Arad va participa d. Dr. T. Botiș, rectorul Academiei Teologice și președintele secției Arad.

La Isbuc se înalță o mănăstire.

Erarhicește ea va aparține diecezei Orășii, dar vizează deopotrivă sufletele Arădanilor ca și pe-ale Bihorenilor, căci la fel este accesibilă unora și altora, situată fiind în pădurile Momei — coloană coboritoare din falnicul masiv al Bihării, graniță a celor două județe. Până când vom putea prezenta cetitorilor noștri clișeu cu proiectul mănăstirei, arătăm de-ocamdată spre a dovedi aceasta, harta regiunii.

Idea mănăstirei Isbuc a trecut în stadiul realizării. Chiulele ce vor adăposti pe slugile Domnului se află sub acoperământ. Pe indelete, așa cum se înfăptuiesc lucrurile mari, menite să înfrunte veacurile, se va înălța și mai mândru, corpul bisericii. Și atunci singurătățile Momei vor răsună de dangătul clopotelor, văi și culmi vor albi de cetele pelerinilor, mânăți de nobilul îndemn al reculegerii sufletești. Localnici, umili, păzitori de turme și muncitori ai gleei îndărătnice, alături de excursioniștii intelectuali ai orașelor, vor găsi adăpost și mângâiere între zidurile încăpătoare ale sfintei mănăstiri.

Căci, mănăstirea modernă dela Isbuc va îndeplini multiple scopuri nobile:

- 1). Cultivarea sentimentului religios.
- 2). Promovarea turismului.
- 3). Un scop științific, închinând într'un parc național de câteva sute de hectare flora și fauna acestei regiuni.

Un colț de natură, ferit de vandalismul civilizației, în care omul trăește în deplină armonie cu natura, ne închipuim mănăstirea

modernă dela Isbuc.

Un lucru mai trebuie știut. Această instituție de înaltă valoare moral-educativă, se realizează fără sprijinul bugetului statului. Ea se clădește, peatră de peatră, numai din obolul sufletelor curate. La paraua văduvei și a săracului, se adaugă suta bogatului, și așa se înfăptuiește o operă plăcută lui Dumnezeu.

Pentru sufletele celor răposați și pentru sănătatea celor vii, trimiteți ajutorul vostru, la adresa: Arhimandritul Athanasie Popescu, starețul Mănăstirei Isbuc, poșta Vascau, jud. Bihor.

Tr. Mager.

Propaganda contra pericolului venerian.

Așa precum în Martie se ține ziua ortodoxiei, în Mai a mamei, la Rusaliile a tuberculozei, ministerul sănătății a găsit de bine să organizeze în luna aceasta o zi a propagandei contra pericolului venerian.

Această metodă de a atrage atenția populației asupra unei probleme sociale, se practică în apusul Europei de vreme îndelungată și cu rezultate multămitoare.

Pe ziua aceasta sunt după posibilitate mobilizate toate forțele societății în vederea punerii în lumină a pericolului boalelor, numite: venerice.

În alte state, ca Belgia, sunt societăți, cari de mai multe decenii lucrează pe terenul acesta, susținute deopotrivă de Stat și de public. La noi în lipsa unei astfel de inițiative particulare, sarcina aceasta revine statului, adevărat ministerului sănătății și organelor sale.

Conferințe la școli, la muncitorii industriilor mari, la ucenici, filme sau dispozitive cu conținut potrivit, conferințe prin radio etc., sunt mijloacele folosite în astfel de ocazii.

Pericolul venerian înaintea războiului mondial era la noi, mai ales în populația rurală, ca și inexistent.

Războiul a introdus aproape în toate colțurile țării acest flagel și cum populația rurală fie din lipsă de mijloace materiale și medicale, fie din indolență și prostie nu și tratează decât boalele cari produc dureri sau te trântesc la pat, sifilisul și celelalte boale venerice (blenoragie etc.) au infectat o familie după alta ducând la toate consecințele inerente lor.

În unele părți ale țării s'au făcut anchete sanitare îndreptate mai ales la descoperirea acestor fel de bolnavi și au ieșit la iveală stări îngrozitoare. S'au găsit sate în depărtări mari de orașe, unde 30—40 la sută din populație suferă de sifilis.

Pentru a ști ce înseamnă o sifilizare în această proporție a populației, trebuie să cunoaștem urmările acestei boale.

Este singura dintre bolile infecțioase a cărei moștenire prin naștere este stabilită fără nici o îndoială.

Nici o altă infecție microbiană nu durează atâta vreme ca a sifilisului, chiar și când este tratat după toate legile: 4—5 ani, ba în cazurile com-

plicote cu tabes și paralizie progresivă, chiar un deceniu două.

Avorturile și feții născuți morți sunt în 90 la sută de cazuri, urmări ale sifilisului.

Se atribuie și acestor infecții scăderea populației Franței, care a avut în trecut mai multe epidemii de sifilis.

Defectivii (idiotii, cretinii, surdo-mușii, epilepticii etc.) sunt de cele mai multe ori descendenți din părinți sifilitici.

Consele de alienați sunt pline cu urmările acestei boale, cu paralizici etc.

Întreținerea și tratamentul bolnavilor și defectivilor din această boală costă pe stat și societate mari sume de bani, dar aceste cheltuieli sunt cel mai bun plasament, căci duc la însănătoșirea populației.

Spitalele, dispensarele și deșteptarea publică asupra pericolului venerian să primeze altor măsuri sociale.

Dr. V. Cucu.

Un serviciu divin misterios.

Vecinii noștri unguri au sfințit de curând, cu surle și fanfare, „Biserica făgăduinței“ la Seghedin. Cu acest prilej s'a desvelit bustul lui Horthy și s'a inaugurat tabla comemorativă a Universității din Seghedin, menită a eterniza locul unde a găsit adăpost „temporar“ persecutata universitate maghiară din Cluj. Acest foc de artificii prin care „ungurii care se deșteaptă“ caută să-și trează credința maghiarimii într'o schimbare a stărilor politice actuale, ne este prea bine cunoscut, pentru a mai stăruir asupra lui. Nu ne mai impresionează nici atitudinea ziarelor maghiare dela noi, cari făcându-se ecoul vitejilor din Budapesta, au căutat să reproducă cu un lux de amănunte tot ce s'a vorbit cu prilejul acestor festivități „simbolice“. Ne întrebăm însă de un lucru: de ce Biserica Minorităților din Arad s'a grăbit să prăznuiască și ea acest eveniment, ținând în același zi un serviciu divin și, mai ales, de ce a ținut ca această slujbă religioasă să aibă loc în miez de noapte? Poate ca organele de siguranță ale statului să nu ia cunoștință de rododontadele înfierbântate ale predicatorului dela această slujbă? Ce naivitate, când și vrăbiiile de pe copacii din fața catedralei catolice cirpesc basme despre sentimentele... de supunere ale preoților minorități față de autoritatea care-i ocrotește în zilele de astăzi.

12 ani dela înființarea republicei Cehoslovace.

— Amintiri. —

Nu de mult republica Cehoslovacă, vecina noastră aliată, a sărbătorit a 12-a aniversare a restabilirii sale ca stat independent. În această zi toate școlile secundare din țară, au reamintit elevilor lor legătura de strânsă prietenie care ne leagă de această țară răsărită din focul purificator al războiului mondial, la fel precum elevii liceelor cehoslovace au sărbătorit la timpul său cu aceiași inimă caldă pe 10 Mai al nostru.

Asistând la o astfel de sărbare școlară, m'au coplesit amintirile trecutului. M'am revăzut copil în timpul faimosului memorandum, așteptând cu înfrigurare reîntoarcerea din temnițele Seghedinului a celor care au avut curajul să înfrunte mânia dușmanului nostru secular. În acele vremuri de însuflețire pentru cauza națională, mi s'a dat prilejul să cunosc pe ziaristul Augustini, unul din luptătorii slovaci, cari au venit să cunoască din inițiile

proprie suferințele poporului românesc din inima Ardealului. Îl văd înaintea mea, mic dar plin de temperament, luând parte cu tot sufletul la frământările poporului nostru de atunci. Cu un interes ce nu cunoștea obstacole, căuta să ne pătrundă sufletul, să ne cunoască suferințele, să ne iubească. Parcă-l aud în salonul bunicii mele, cântând cu fața transfigurată, doina „Mugur-mugurel“, acompaniat la pian de o mătușă a mea, ajunsă și ea în fața tribunalului pentru purtarea tricolorului în acele vremuri de trezire a conștiinței naționale. Îl văd vorbind cu atâta însuflețire de comorile sufletești al poporului său, pe care, el suflet de artist, căuta să le facă cunoscute fraților de suferințe din celalalt colț al urgisitei Ungarii.

Cântecele populare slovace, pe care le cântă cu vocea stănsă, au inspirat pe marele nostru compozitor, regretatul Gh. Dima, iar cele trei cân-

tece populare slovace pentru cor mixt: „Nu m'ar arde dorul“ „Carul merge încet și greu“ și „Aniica dela moară“ au fost mult timp cel mai savurat punct din programul faimoasei reuniuni de muzică din Sibiu.

Augustini a murit răpus de o nemiloasă boală înainte de a putea vedea împlinit visul pentru care a știut să lupte cu toată energia sufletului său de înflăcărat naționalist. A fost vizionarul care a înțeles că drumurile celor două popoare merg alături, una din nenumeratele verigi cari au durat lanțul de strânsă pretenie care există astăzi între regatul dela gurile Dunării și republica din regiunea Carpaților nordici.

De atunci au trecut ani mulți. Soarta a vrut să-mi urmez studiile la Budapesta. Pentru noi studenții români, anii petrecuți în capitala de pe malul Dunării, a fost cel mai fericit prilej de a ne oțeli sufletele și a ne întări credința în realizarea acelui „vis neîmplinit, copil al suferinței“. Duelurile de cuvinte care se încrucișeau în somptuosul palat al parlamentului ungar, au fost totatătea imbolduri pentru a ne împlini râvna de

carte, cu dorința de a fi la timpul nostru pionii treji ai revendicării noastre naționale. În sărăcăciosul lăcaș al societății „Petru Maior“, ne crolam planuri fantastice pentru viitor. Iar modesta noastră prezență la masa luptătorilor parlamentari dela cafeneaua Jägerhorn ne aducea direct în vârtoarea luptelor ce se anunțau din zi în zi mai dârze. Și odată a răsunat losinca: toată suflarea la cafeneaua Miénk. Infocatul naționalist slovac Hlinka s'a întors dela Seghedin. Și mergem să-l sărbătorim împreună cu colegii Slovaci. N'o să uit nici odată acele clipe de însuflețire, din care s'inchegat prietenia noastră cu acești colegi universitari, mânăți de aceleași gânduri, de aceleași idealuri.

De atunci cercetam regulat cafeneaua Miénk, pentru a sta de vorbă cu garda de studenți ce se închisese unui Hodza Milan și a asculta câtecele slovacești ale unei pianiste a tomate. O altă salbă de mărgărita din lanțul prieteniei româno-slovace.

Și în fine o ultimă amintire de cele trecute vremi. Era în timpul războiului. De peste Carpați veniau tot mai neliniștitoare. Și într'o bu-

Să se intensifice exportul.

Singura cale spre rezolvarea problemei economice.

Se zice, că cea mai bogată țară din Europa este România. Și totuși România se găsește în capul țărilor cu cea mai subredă situație economică.

Fără îndolală că această situație se datorește politicii economice din ultimii ani. O politică pe care nu-și cunoștea țelurile, sau dacă urmărea un scop, n'a știut să găsească drumul care ducea la o sănătoasă deslegare a problemei.

Una dintre cele mai mari greșeli ale politicii economice dela noi a fost, lipsa de dezvoltare a interesului străinătății față de bogățiile noastre. În momentul de față aproape fiecare țară poate fi considerată ca specializată într-o materie oarecare. Astfel România — aceasta se spune mereu și mereu se pierde din vedere — este o țară agricolă. Ori, anexa agriculturii a fost și este creșterea vitelor. Mai mult, există la noi în țară regiuni, a căror principală îndeletnicire și pentru cari unicul izvor de venit îl constituie câștigul realizat prin creșterea vitelor și valorizarea surplusului de animale, înțelegând prin acest surplus animalele cari nu sunt întrebunțate la muncile agricole.

Astăzi mai cu seamă, când produsele agriculturii, dat fiind prețurile scăzute în urma concurenței turbate a Rusiei, nu sunt în măsură să aducă agriculturii un câștig care să-i asigure o existență liniștită, factorii în drept au îndatorirea să-și îndrepte privirea înspre anexa agriculturii: creșterea vitelor și intensificarea exportului lor, sau mai bine, a exportului de carne.

Peșile străine, dar îndeosebi Viena și Praga, au arătat întotdeauna mare interes față de acest negoț al României. Neajunsul a fost însă, că România n'a manifestat în schimb interesul cuvenit față de ele. Înțelegem prin aceasta că comercianții români n'au satisfăcut întotdeauna prompt pe negustorii străini. În modul acesta, era de altfel inevitabil, am ajuns până acolo, încât străinii ni-au întors spatelul și au căutat alte orientări.

Guvernul național-tărănist a întreprins o îndreptare a lucrurilor prin înființarea sindicatelor exportatorilor de vite. O încercare, ale cărei roade sunt foarte îndoelnice. Este o absurditate

să împui negustorul străin un acumit negustor român cu care să facă afaceri. În orice relațiune comercială, cea dintâi condițiune este încrederea. Și, când vorbim de un negoț atât de gurgăș ca cel al exportului de vite, nu trebuie neglijată cea de a doua condițiune: *priceperea*. Ori, sindicatele vor avea darul să creeze noul negustor de vite, fără experiențe și fără pricepere.

Nu avem de gând să facem aici critica legii sindicalizării comercianților și exportatorilor de vite. Am fi mulțumiți dacă cel în măsură ar privi cu interes dezvoltarea acestui important comerț, ar urmări atenț: observațiunile noastre în legătură cu intensificarea exportului de vite și carne, și ar lua măsură întrucât, prea bine înțeles, observațiunile noastre vor fi găsite de juste.

Scopul nostru este să contribuim la îndreptarea crizei actuale. Dacă și cel de sus urmăresc același scop fără alte preocupări, atunci mergem pe aceeași cărare, mână în mână.

Cântec de plecare.

de George Gregorian

*Azi iubito, plec departe,
Dă-mi sărutul tău de drum.
Steagurile umplu munții,
Munții noștri, de acum!*

*Plec ducându-te în suflet,
Și prin gloanțe m-o purta
Tremurarea ta, de mână,
Ultima privire-a ta.*

*Nu mă duc să mor iubito,
Lasă gândul, tristător;
Nu mă duc să mor... Vitejii
Cad, și'n veci de veci nu mor.*

*Plec, din sbuciumul isbândeii
Și de vuetul năuc,
Cele mai frumoase ramuri
Și mai verzi, ca să-ți aduc.*

*Vreau să strâng ca la un maldăr,
Să mi-l fac — uitând de rău
Patul celui mai puternic
Și mai cald sărut al tău!*

*Iar de nu mă voi întoarce,
Tu să știi, că am strâns atât,
Până ce pe drum, departe,
Sarcina m-a doborât!*

zi regimentul nostru de casă din Sibiu, românesc până la ultimul flecor, e trimis la Brünn, iar cazarma veche dela marginea „Sub aleelor“ se umple peste noapte cu soldați veniți din Bohemia. Atunci mi s'a dat prilejul să cunosc și cealaltă ramură a poporului din care s'a încheșat acum 12 ani republica Cehoslovacă. Am înțeles sufletul soldatului ceh. Vouă clipelor frumoase petrecute în societatea acestor ofițeri, atât de conviși, de o întoarcere spre bine a războiului, avem să vă mulțumim dacă și în cele mai turburi momente de restriște ale neamului, nu ne-am pierdut credința în isbândă finală a cauzel noastre sfinte. Vorbeau cu multă admirație de vrednicia soldatului ardelean, decât nu-i puteau iertă bravurile de care dădea dovadă la fiecare spargere de front. Uite vezi, îmi spunea unul, noi nu luptăm împotriva inamicului, regimamentele noastre să predau în bloc; noi avem un ideal pentru izbândirea căruia suntem gata la orice faptă. Soldatului vostru îi lipsește această conștiință, și e păcat! De adevărul spuselor prietenului meu m'am putut convinge aievea. În curând avea să

plece pe front un regiment ceh. Strada principală răsună straniu de cântecele naționale și uralele cari isbucneau din sutele de plepturi. Împodobiți cu flori, parcurgeau drumul spre gară, cu fețele vesele, par'că porneau la vatră. Generalul garnizoanei, un croat reneșat, privea din balconul palatului comandamentului, plin de mânie acest vesel convoiu care compromitea rigida disciplină austriacă. Un semn dat colonelului, și regimentul fu îndrumat să se întoarcă la cazarmă și să plece pe o altă cale, mai puțin frecventată, la gară. Când soldații au luat cunoștință de ordinul generalului, tumultul a luat proporții nebănuite. Strigătele în limba cehă să imbinau diabolic cu răsetele sarcastice care se desprindeau de pe buzele tuturor. Rupându-și po-doabele de flori de pe chipie și haine și aruncându-le ostentativ spre balconul Generalului, soldații au făcut stânga-n-prejur și într-o complectă debandadă au pornit înapoi spre cazarmă. Ofițerul meu avea toată dreptatea. Soldatul ceh nu mai făcea nici o taină din gândurile ce-i frământa sufletul. Și în timp ce soldatul nostru lupta prosteste la Ivan-gorod, soldatul ceh despre a cărui

Apelul Societății „Prietenii Universității din Cluj“.

Cu prilejul impozantelor serbări ale Universității din Cluj, a luat ființă cu un deosebit fast Societatea „Prietenii Universității din Cluj“, a cărei scop se protejează împede pe ecranul străduințelor noastre de afirmare națională: ajutorarea morală și materială a acestui puternic focar de cultură românească din inima Ardealului. Cuvântul însuflețit rostit de M. S. Regele la aceste solemnități e o garanță, că societatea care a luat ființă corespunde unei reale necesități, vrednică de a fi sprăjinită de toți acei cari și-au desăvârșit cultura între zidurile universității din Dacia superioară. Căci într'adevăr, în cel 11 ani de viață românească, această școală superioară „a mărit patrimoniul culturii românești cu o contribuție considerabilă; și-a cucerit în cercurile internaționale un prestigiu, de care este mândră și a creat cadrele celei dintâi elite intelectuale românești în Ardealul eliberat“, Cutezăm a afirma, că Universitatea din Cluj în ultimul deceniu a produs incomparabil mai mult, decât în tot timpul ființării ei vechia universitate ungară care și irosește astăzi viața anemică între zidurile mohorite ale Seghedinului.

Dovadă Seminarul limbii române cu organul său de publicitate „Dacoromania“ ale cărei cinci volume apărute până acum, au îmbogățit studiul limbii noastre cu un material din cele mai valoroase. Dovadă publicoțiile Seminarului de istorie națională, de geografie, de psihologie experimentală, Revista științifică „Matematica“, faimoasa Grădina botanică și celelalte multe instituții științifice, cari înflorește astăzi sub oblăduirea acestei generoase Alma Mater.

Ne alăturăm cu tot sufletul la glasul de chemare al inimosilor inițiatori, sfătuind pe toți jii tineretului nostru cari și-au făcut educația în acest mare locaș de cultură românească, să se înscrie în rândurile „Prietenilor universității din Cluj“

A V I Z.

„CURSUL de STENOGRAFIE“
Vineri, 14 Noemvrie crt., va începe în localul Școlii Comerc. de Băieți ținut de d. prof. Marcel Olinescu. El va dura 6 luni, (3 luni inițiere, 3 luni perfecționare), și va avea loc în fiecare Luni — Miercuri — Vineri între o. 7—8 d. m. Taxa de înscriere și cercelare: 500 lei lunar. Înscrieri se fac la Șc. Comerc. de Băieți.

bravuri cronica războiului mondial tace, își îndeplinea conștincios rolul pe care i-l hărăzise istoria: de-a fi fermentul disolvant al monarhiei muribunde.

Au trecut de-atunci 15 ani. Azi același soldat lucră din răspuțeri, pentru a sfîșii țara care astăzi e a lui și numai a lui. Poate fi dat elevului nostru o mai pilduitoare lecție de energie, muncă inteligentă și perseverență, de credință și patriotism, decât aceea în care l se vorbește de republica Cehoslovacă, și de poporul ei, covârșit de singurul gând de a-și da la nevoie să viața pentru propășirea țării sale?

A. Crișan

Magazinul de textile
Ioan Filimon
Strada Meșianu No. 26,
asortat cu mărfuri selecte,
vinde pe lângă cele mai
reduse prețuri.

1-1

Surmenaj intelectual.

Lumea se plânge de o criză economică. Obişnuți cu bunăstarea și îmbuibarea, oamenii de astăzi nu prea simt nevoia altor lucruri decât a banului și a averii. Este o stare spirituală semnificativă vieții umane și caracteristică timpurilor postbelice. Nimeni nu simte nevoia lucrurilor abstracte, menite să îmbogățească conștiințele cari la rândul lor să lumineze drumul spre binele general, sau chiar spre un bine material dacă bogăția spirituală repugnă.

Evităm a generaliza și ne rezumăm la ținutul nostru. Ce viață culturală avem aici și dacă există, ajunge aceasta pentru a concluda că trăim o viață culturală?!

Nu de mult, abea câteva luni de când a avut loc la Arad din inițiativa unor localnici de bine un concurs coral. Dintr'un număr considerabil de coruri vocale din județ, s'au prezentat abea câteva, dintre cari numai câteva au dovedit că se găsesc la un nivel acceptabil muzical. Iar publicul absentase cu desăvârșire.

Există în județ mai multe societăți culturale. Dar ele există numai pe hârtie. De rezultat nu știm nimic. Singur câteva societăți sportive manifestă oarecare activitate. Aici însă abundă minoritățile.

De ce asta?

Să ne fi captat în atât argintul și aurul încât să nu ne mai preocupe decât situația noastră economică? Chiar recunoscând — ceea ce nu putem nega — că există o criză economică, oare poate fi aceasta o scuză pentru abținerea generală dela orice acțiune ce o vor și au încercat să o pornească câțiva oameni, despre cari și azi se poate spune că sunt preocupați de viața noastră culturală? Este o raritate, nu-i așa, ca în aceste zile de „criză economică“ să mai avem și oameni cărturari?

De ce dar această abstențiune dela orice acțiune culturală!

Surmenaj intelectual? Ce a produs intelectualitatea de aci ca să putem accepta existența inadevăr a unui surmenaj intelectual?!

Prea am fi răi dacă, contestând existența oricărui surmenaj, am concluda la — lenevie intelectuală.

La aceasta, da, mai de grabă!

Petronius.

Reducerea personalului de stat.

O propunere.

Într'un recent interviu d. Mironescu președintele consiliului de miniștri a declarat presei, că reducerea numărului funcționarilor de stat se îndreaptă numai împotriva sinecuriștilor și cumularzilor cari beneficiau de salarii și diurne fără să muncească.

Adresându-ne la diferite autorități publice din localitate, am fost informați că ministerele au cerut autorităților în subordine să înainteze tablouri despre toți funcționarii, cu arătarea anilor serviți și a salariilor pe cari le primesc. Și din această dispoziție rezultă, că guvernul într'adevăr intenționează să facă o reducere de personal, numai că această dispoziție n'ar atinge pe funcționarul util statului, ci pe acei cu două și trei salarii. Ministerele cerând să se arate și anii serviți, e probabil că se vor face și pensionări. Cum toate aceste măsuri tind la degrevarea bugetului statului pe 1931, nu este exclus ca concederile sinecuriștilor și a cumularzilor precum și pensionările să se facă pe 1 Ianuarie viitor.

Dacă am ști că guvernul ar fi hotărât la măsuri radicale, din parte-ne am propune următoarele: înainte de a proceda la reducerea personalului, guvernul să ceară și datele despre averea funcționarilor, deoarece pe cel cu averi nu i-ar atinge o viitoare concediere la fel, ca pe cel cari trăiesc numai din salarii.

Reclama este
Sufletul Comerțului.

Pregătiri pentru înființarea unei universități românești la Arad acum 60 de ani.

de Isaia Tolan.

S'au comemorat deunăzi zece ani de înființare a Universității românești a Daciei superioare, cum a botezat Universitatea dela Cluj acela care i-a fost întâiul mentor pe căile spinoase ale începutului, nemuritorul Vasile Pârvan. Prilej fericit ca să s'arate lumii atâta timp săcâită de calomnia ungurească adresată tinerei Universități valahe dela Cluj, că românizarea acestei instituții superioare înființate de unguri cu scopul exclusiv al maghiarizării Ardealului, n'a fost spre nicio daună culturii obștești, ci dimpotrivă. Prilej deasemenea binecuvântat pentru unii, ca să trâmbejeze că românizarea de-acum zece ani a acestei cetăți de șovinism maghiar din inima Ardealului românesc n'a fost o simplă datorie pentru autoritățile noastre de atunci ci un merit mai mult decât excepțional, și că meritul acesta fără seamăn, uitat de memoria prea scurtă a contemporanilor, le revine lor. A fost pe această chestie de merit personal o întrecere care aproape a bătut țigania: cu bătaii în piept, cu polemici la gazete, și încă la gazetele maghiare, cu încercări de terfelire a cinstei românești fără prihană a unor somități culturale, cărora domniile acestia cu «meritul» nu sunt vrednici — ca să întrebuițăm o vorbă veche — nici să le deslege curelele încălțămintelor. Cu asemenea comemoratori, nu e de mirare că dintre câte discursuri s'au rostit la aniversare unul singur a pomenit despre ceea ce este de fapt Universitatea românească a Daciei superioare: Universitatea pe care a visat-o tot ce-a fost în secolul trecut cărturar român în Ardeal, pentru care a bătut și pentru care a făcut sacrificii tot ce-a fost în secolul trecut român cu carte în provincia aceasta. Universitatea aceasta a fost singurul lucru ce l-a văzut când și-a scris testamentul Avram Iancu. Cu gândul la ea a murit mitropolitul Șterca-Șuluțiu, de ea au visat și ea a muncit pe mării noștri cărturari Timotei Cipariu, Papiu-Iliarian, Laurian, Bărnăuțiu, Barițiu etc., și pentru ea s'a adunat la atâtea adunări ale «Astrei» atâtea cât nu s'ar strânge astăzi dela contemporanii noștri pentru nu știu care scop românesc vital. Și la toți aceștia unul singur s'a gândit cu prilejul acestei comemorări: **REGELE!**

Augustul omagiu adus luptătorilor și cărturarilor ardeleni din secolul trecut e un prilej să ne aducem aminte că Aradul nu s'a lăsat mai prejos în lupta dusă în jumătatea a doua a veacului trecut pentru Universitatea românească a Daciei.

Au fost și aici români cari au îndrăznit să viseze intruparea a ceea ce era o utopie chiar și pentru epoca de relativă bunăvoință a absolutismului, dar mi-te pentru epoca de ofensivă turanică ce s'a început odată cu sancționarea dualismului. Ardealul era pe această vreme — e vorba de întâii ani de după forțata sa incorporare la Ungaria — în litigiu cu Budapesta pe chestiunea «Uniunii» hotărâte prin dualismul dela 67. Aradul însă era al Ungariei, și nici-o discuție nu n'căpea asupra acestui lucru. Prin urmare cu atât era mai mare îndrăzneala arădănilor cari s'au gândit la intruparea acestei utopii în anul al treilea după unirea Ardealului cu Ungaria, și îndrăz-

neala lor era și mai mare, era mai mult decât cea mai mare cutezanță imaginabilă, dacă ne vom gândi că s'a încercat înființarea Universității românilor din Ungaria nu undeva în Ardealul care nu recunoștea alipirea la Ungaria, ci **aici chiar, la Arad.**

Pentru cine nu poate să creadă aceasta, las să urmeze documentul de mai jos. Rezultă din el nu numai că gândul Universității românești a Aradului a zăcnit foarte mult sub frunțile românești de aici, ci că avansase binisor spre expresia unei realizări.

Reportul asesorului consistorial Ioane Popovici-Desseanu,

relativ la organizarea și fondarea unui institut de învățământ mai înalt pentru Eparhia arădănană.

(După revista clericilor arădani „Speranția”, II, 8, 7. IV. 1871 pp. 61—62).

Prin decisiul consistorial de sub No 764—E, 28 sunt provocat să fac un proiect mai respicat despre modurile, posibile și corespunzătoare în privința organizării și fondării unui institut general de învățământ mai înalt pentru Eparhia întreagă, conform decisiului sinodale sub No prot. 112—1870.

În meritul acesta am onoare a subșterne proiectul și a mă ruga să binevoiți acela a lua sub dezbateră în una ședință consistorială extraordinară, și al înainta sinodului Eparhial spre pertractare ulterioară.

Proiectul se referă I, la organizarea, II, la fondarea institutului de învățământ mai înalt pentru întreaga Eparhia arădănană, precum urmează:

I. ORGANIZAREA.

1. Institutul va purta titlul de „Școala mare română eparhială greco orientală în Arad”.

2. Locul institutului va fi cetatea lib. reg. Aradul vechiu.

3. Institutul va cuprinde în sine gimnaziul inferior și superior, preparandia, teologia și facultățile academice de drepturi și filosofie precum și politehnice.

4. Fiindcă aceste ramuri de învățământ ale institutului toate deodată din lipsa fondurilor necesarii în faptă nu se poate introduce; așa dintre aceste mai înainte se vor ridica cele mai de urgență, iară înființarea faptică a celorlalte ramuri și facultăți se va face și continuă una după alta în decursul timpului viitor.

5. Începutul se va face cu ridicarea unui gimnaziu inferior și superior (Liceu) care deodată va cuprinde în sine preparandia, teologia și clasele normale în următorul mod:

a) Spre substituirea institutului separat de preparandii, se va stabili un număr minimal de clase gimnaziale, în care pe lângă celelalte studii preparandiali, care și altfel de sine vor fi propuse ca studii gimnaziale se vor propune și studiile specifice pedagogice și rituale ca studii obligate.

b) Deoarece afară de studiile specifice, teologice, toate celelalte studii propuse afară de aceste în institutul clerical, se propun și în gimnaziu, așa pentru cursul teologic după absolvirea gimnaziului se va mai stabili, după recerință unu sau doi ani, putându-se anticipa propunerea unelor studii teologice, sau ca studii obligate pentru toți studenții de confesia noastră, sau numai pentru cei rezolviți pentru cariera preotească, deja și în clasele gimnaziale VII și VIII.

c) Clasele normale în legătură cu gimnaziul de odată vor servi și de școale de exercițiu pentru preparanzii și clericii absoluți, prin ce prevederea lor cu învățatori se va putea mijloci cu spese bagatele.

6. Prin astfel de contopire resp. legătură a preparandiei, teologiei și claselor normale cu gimnaziul se va mijloci una economisire însemnată în numărul profesorilor receruti după sistema separată de astăzi la preparandii, teologie și la clasele normale.

7. Lângă acest institut se va înființa și un alumneu unde studenții săraci pe lângă o taxă modestă să fie provăzuți cu prânz și pâine.

II. FONDAREA.

Spre acoperirea speselor procurării edificiului recerut și spre garantarea salarilor pro-

fesorali și altor erogățuni necesare pentru institut se propun următoarele măsuri:

1. Toate fondurile școlare existente cum fondul clerical, fondul preparandial etc. se vor contopi într-unul și același se va numi fond școlar general eparhial.

2. Sustinerea și sporirea acestui fond se va continua:

a) prin încasarea neamănată a tuturor restanțelor din Aucta școlară și a banilor din tasurile menite pentru institutul clerical și preparandial;

b) prin continuarea încasării regulate a acestor venituri și pe viitor;

c) prin taxele decretelor preoțești și învățătorești;

d) prin taxele examenelor de calificățune;

e) prin taxe procentuale normisande după veniturile beneficale ale preoților parohiali și învățătoarești, precum și după salariile altor funcționari bisericești eparhiali;

f) prin acceptarea unei contribuii directe extraordinare ad hoc, asupra tuturor creștinilor de religie noastră din eparhie;

g) prin oferte benevole provocând din partea comunelor bisericești și politice precum și dela alte corporățuni morale și dela indivizi privați din și în afară de eparhie;

h) prin rezolvirea fondurilor intravilane destinate curții episcopoești și caselor preparandiale și parohiale de lângă biserica catedrală spre ridicarea unui edificiu cu 2 etaje destinat institutului din chestiune, care edificiu despre o parte ar servi de localitate pentru institut, iară despre altă parte prin ducelele (boltele) aranjând jur împrejur ar aduce un venit considerabil;

i) prin întrebuițarea unei părți anumite a fondului general eparhial, și în fine;

j) prin alte orce venituri accidentale destinate fondului școlar eparhial.

Sunt de credință firmă, că dacă reprezentanța și jurisdicțiunea eparhială împreună cu clerul și poporul din eparhie și cu confrății noștri de aceeași religie și naționalitate din alte părți vor nezui cu zel și credință către acest scop prezent, „școala mare eparhială arădănană”, va fi fondată și înființată mai curând de cât la prima cugetare s'ar putea aștepta. Dumnezeu să ajute! Rămân cu toată onoarea în Arad, 15 Apr. 1871.

Ioan Popoviciu-Desseanu
asesor consist. și deputat la
sinodul eparhial.

Opera scriitorului Cincinat Pavelescu.

Poezii, Buc. 1900

Poezii, Buc. 1911

Epigrame, Craiova, f. a.

EPIGRAME.

de Cincinat Pavelescu

I

Cu ocazia achitărei unui acuzat în fața curței cu jurași, la P. Neamț.

Jurașii-au fost, de data asta,
Mult mai cinstiți ca acuzatul:
I-au achitat! Dar el, sunt sigur,
N-o să și achite avocatul!

II

Unui senator surd, dar palavragiu.

Ics, senatorul slab și chel,
E surd. De-o fi adevărat,
Atât mai bine pentru el...
Dar nu e mul... Atunci păcat!
Atât mai rău pentru Senat...

III

Unui confrate, care la un banchet al Scriitorilor, s-a chinuit să-mi facă o epigramă.

Fiindcă-ai făcut un spirit trist,
Te crezi și tu epigramist.
Și cărbăbușul, bnnoară,
Se crede pasăre, când zboară!

IV

Cu prilejul unei șezători literare, unde scriitorul Dunăreanu cetise o navelă cam lungă.

Când a'nceput navela Dunăreanu
Bra la cârmă încă Brătianu,
Dar, când sfârși bucala Dunăr, escu
Venise generalul Averescu.

V

Fostului ministru dr. N. Lupu, la Palat, pe când vorbea cu soția Șefului de stat major, la o șezătoare muzicală.

Cu-un aer prea sentimental
Vorbind cu-o doamnă, strigă grupul
De-aghiolanți: „Păziți că Lupul
E'n cartierul general!”

„Școala experimentală agricolă” ... la Buteni.

Am înaintea mea prospectul unei așa zise „Școală experimentală agricolă”, curs experimental de auto-instrucție agricolă, predat prin corespondență, de T. Dărău din Buteni, agronom C. A. F. A. dela „Institut Philotechnique Paris-Bruxelles”. Prospectul zice: „Tot învățământul nostru e gratuit; numai cărțile trebuiesc plătite. Prețul cărților unui curs, pentru un elev, e 850 lei, plătiți la înscriere, prin mandat postal, ori 1250 lei, pentru cei cari nu plătesc la înscriere, ci ne trimite o poliță (wchsel) plătitibilă la ordinul nostru, la 1 Octombrie 1931. Pentru înscriere ni se vor trimite, prin mandat postal, banii pentru cărți ori o poliță completată și semnată și o scrisoare transcrisă după formularul de mai jos.” Iar de încheiere, scrie: „Corespondența și banii se vor trimite la adresa de mai jos: T. Dărău, Agronom, Buteni, Jud. Arad”.

Omit-fără nici o remușcare — cuvintele mieroase ale prospectului, în care e expus programul, rostul și urmarea binefăcătoare a acestui „curs experimental”, pentru că nu au nici o importanță în definierea seriozității acestui „agronom” sui generis.

Dar să vedeți cine e acest domn, care alături de acel Boc sau Bocu, petiționar la Casa M. S. Regelui — și despre care vom vorbi altădată — formează perlele Buteniului? Să-i rezum în câteva cuvinte biografia.

Născut în Buteni, la 1909, după cursul primar trece ca elev particular la liceul „Moise Nicoară” din Arad. Clasele I și II. le promovează în urma examenelor de comigență. În cl. III. rămâne repetent. Se înscrie din nou în

cl. III. dar nu reușește să promoveze clasa, ci rămâne a doua oară repetent. După acest succes, trece ucenic la un lăcătuș din Buteni. Încă în decursul anilor de ucenicie, studiază prin corespondență la un institut tehnic din București. Că a făcut ispravă ori ba, nu știu. Apoi se înscrie la un institut similar din Paris, — zice el. În străinătate zice tot el — a stat vre-o 2 luni. Iar acum e agronom.

Cred că din schitarea de mai nainte a biografiei acestui individ reiese netemeinicia aptitudinilor sale de „agronom”.

Toată afacerea aceasta are miros de excocherie, căci e de ajuns a ști, că aceste cursuri prin corespondență constau din copierea, din traducerea manualelor streine, care se trimite celor înscriși. Deci nu e nevoie de cine știe ce sfortare. Însă un curs de agricultură trebuie bazat pe experiență. Ori unde a făcut acest domn experiența celor ce vrea să propună? În camera-i luminată de o mică lampă cu petrol?

Și acum altceva.

Acest „domn” agronom a cerut în săptămânile trecute un ajutor dela Camera Agricolă. În ce scop? Nu știu. Dar întreb autoritățile competente dacă știu de existența acestui curs și a acestui domn Dărău? Prefectura județului și Camera Agricolă să aplice măsurile ce le cred necesare contra acestui domn care vrea să se îmbogățească pe spatele altora.

Ion Potcoavă.

Scriitorii Români la Arad.

Vin scriitorii...

— Acela ale căror vizite în Ardealul robii au fost prilejuri de sărbătoare națională cum astăzi abia ni-o mai putem închipui. De atunci au dispărut dintre frații de un sânge și de o lege gran țele, s'au înrăutățit din nesocotința omenească vremurile și s'au înrăit cu ele odată oamenii, și în lumea aceasta de materialism și de meschinărie ar fi și un anacronism și o navitate dacă vreți ridicolă. Să și mai închipue cineva o zi a scriitorilor români la Arad măcar pe departe asemenea sărbătorii naționale ce o constituiau vizitele lor de dinaintea dezrobirii. Nu mai putem cere astăzi publicului românesc: să cadă în genunchi, să plângă de fericirea că pot să vadă, să audă, să îmbrățișeze pe reprezentanții în viață ai literaturii noastre. Așa ceva nu se mai poate cere, oricât de mult ne-ar dura recunoașterea acestei decăderi. Inșă dacă nu mai există acel fericit extaz de odinioară, a ceea sinceritate românească de demult, o datorie măcar mai este, o datorie către noi înșine. Aradul e un oraș de origine românească, un oraș de cărturarie românească, un oraș cu minunat trecut românesc cu care ne place să ne lăudăm și trecutul obligă. Dacă materialismul meschin și decăderea pe toată linia nu mai îngăduie un extaz, în schimb o ambiție cel puțin este obligatorie. Nu mai poate Aradul să plângă cu odevărate lacrimi când îl vizitează măștrii literaturii românești, dar atâta e obligat să facă: să dea dovadă că e conștient de trecutul său românesc. Asta nseamnă că trebuie să știe să facă scriitorilor români o primire mai vrednică și de ei și de el, decât li-ar face-o un alt oraș din provincia aceasta, cu alt trecut, mai palid, decât al Aradului.

Ostașilor Ardeleni.

de Mircea Rădulescu.

De prin streinele meleaguri
Azi, când treceți al țării prag,
Voi, ce-ați luptat sub alte steaguri
De-acum aveți și voi un steag.

Voi îl priviți cu înffiorare,
El nu e 'nșelător miraj,
E steagul vostru, steagul care
A fluturat în vânt la Blaj...

Nu i-o simțiți pe frunți sonoră
Mătase, ca un patrafir?
E steagul nostru-al tuturoră
Smuls din al veacurilor și.

E steagul sfânt de libertate
Sub care lăncu s-a luptat,
De-acuma nu vă veți mai bate
Într-o fantomă de împărat.

Nu veți mai crede ntr'o icoană
Ce, veacuri, v'a 'nșelat pe toți,
Și v-a mințit și cu prigoană
V-a ars pe rug, v-a tras pe roți...

Peste pământul ce frământă
Dureri și lacrimi și nevol,
Răsare astăzi zlua sfântă
Ca să vă bateți pentru voi!

Ea luminează-acum Moldova
Trezind ogoare și păduri,
Ca să se 'ndeplinească slova
Din învechitele scripturi:

E mare a sângelui putere
Pe care'n taină o simțeam,
Ce, risipiță'n mii de artere,
Ridică, azi, întregul neam;

Ș'n ritmul ce prin toți tresaltă,
Din mii de guri formând un grai,
Ne strânge astăzi laolaltă,
Sub steagul sfântului Mihai...

De-acum, cu Dumnezeu 'nalte,
Munteni și Moldoveni și Moși,
Un drum avem peste morminte
Și-un steag ne-acoperă pe toți!

Al. Cazaban.

Scriitorul ne'ntrecut pe care publicul arădan va avea poimăne prilejul să-l audă la șezătoarea dela Palatul Cultural, este o figură cum nu se poate spune de simpatică: simpatic ca om, simpatic ca scriitor. Este 'n tot ce-a scris Alexandru Cazaban, și a scris și scrie deosebit de mult, o comunicativitate românească, o sinceritate românească, o limpezime și-o finețe românească ce îl fac mai apropiat sufletului acestui popor decât oricare dintre scriitorii noștri actuali. Căci Alexandru Cazaban, spre deosebire de colegii săi de litere, nu e numai om de oraș și mai ales de cafenea, — cu toată scriitorii capșiți neimpăcați cu ironia sa vânătoarească gălescă și atâta cât le stă în coaste la Căpșa, le slă prea deajuns. Spre deosebire de ei toți, Cazaban are contact cu adevărata țară românească cel puțin din anotimp în anotimp, lucru care-i explică și prodigiozitatea remarcabilă, și prospețimea admirabilă a tot ce scrie. Cum nici că se putea, minunatul descriitor al alălor vânători este un vânător de rasă, patimă care nu numai îl fură cafenelei unde atâția scriitori și-au irosit plinul sufletului în nimicnicii, ci îl ține mereu în atmosfera sufletească autentică a poporului nostru, singura în care un scriitor nu va putea nici odată să fie ceea ce este mai rău pentru el, un artificial.

Îl mai deosebește pe Cazaban ceva de colegii săi. Cazaban ne cunoaște mai mult decât alții, cari au cunoscut Ardealul și pe românii de aici numai din întâmplătoare treceri prin orașe cu turneele scriitoarești sau cu alte ocazii. Cazaban, cu vânătorile sale, ni-a luat de-arândul satele, a legat prietenii dela Sighet la Săltmar și până în Arad și Banat, cunoaște urma iepurelui din hotarul Șimandului sau Chișineului sau Salontei, locul fazanilor din hotarul Tâmașdei sau de-aiurea, și sufletul țărânului român de-aici și depretulindeni din Ardeal, de care el singur dintre scriitorii noștri actuali depeste Carpați s'a apropiat până acum cu adevărat.

În aplauzele ce i se vor adresa la șezătoarea de Miercuri, scriitorul ne'ntrecut va trebui să simtă căldura recunoștinței Arădanilor pentru această dragoste ce-o poartă locurilor noastre și poporului nostru.

Gh. Gregorian.

Nu pe fiecare-l face numele, cum nu pe fiecare-l face o haină. Gregorian n'ar putea să spună că numele-i frumos ca și el, i-a fost spre bucurie. Adversarii, căci fiecare scriitor și-i are, l-au declarat într'o bună zi armean. Și el e gorjan mai neaș ca oricare, din români din țara aceea plină de vlagă românească a Gorjului, din care n'a ieșit până-acuma decât om și om. E adevărat că o predestinație l-a făcut să se nască, mi-se pare, la Sinaia. Dar asta nu schimbă nimic. Acest poet român a rămas poetul plin de vlagă gorjană, cu cele mai strânse legături interne cu sufletul poporului nostru.

Gregorian e foarte cunoscut în literatura noastră conlmporană. Își adună astăzi cam rar în volum cele ce publică, dar nu este ocazie mai deosebită la care poezia sa să nu-și facă loc. De câte ori au fost în anii de după război concursuri de poezie, premiile întâi dânsul le-a luat. Negreșit că trebuie să regretăm că apariția sa în public a devenit astfel cam ocazională. Am vrea mai bucuros un volum nou de Gregorian, decât zece dintre cele

cari apar de-o vreme încoace. Pentru că Gregorian este un poet de marcă. Un poet dintre cei cari nu numai știu să spună corect, cuceritor, ci și au ce spune. Lui nu i se potrivește nici odată vorba lui Eminescu: „e ușor a scie versuri când nimic nu ai a spune“, pentru că Gregorian e un poet substanțial, un poet simțit.

Pamfil Șeicaru

Dacă maxima „stilul e omul“ s'ar fi făcut în România în zilele noastre, ai jura că omul care a făcut-o a făcut-o cu gândul la cel mai tipic dintre gazetarii noștri de după război, la singurul pamfletar ce îl avem, în sensu 'n care 'l vreți, în publicistica de astăzi, la Pamfil Șeicaru. Cine nu l-a văzut încă pe directorul „Curentului“, nu și-l poate închipui decât exact așa cum este: dacă e la masa de redacție, un om care își ține de lângă o frază lăsată neterminată, ca să se întorcă la ea senin și fără să o recitească dela început, după ce a asasinat într'o discuție cu redactorii zece miniștri și pe toți parlamentarii de toate culorile în bloc; dacă e pe stradă sau pe un culoar de minister, un năvalnic care potopește pe întâiul întâlnit cu recriminări pentru că țara merge așa și nu în sens contrar; și dacă ești într'o discuție dintre cele mai prietenești cu el, un prieten care niciodată nu te lasă să îți termini ce-ai avea de spus. E un temperament în primă și ultimă definiție acest gazetar ce nu se aseamănă decât cu sine, și temperament îi este și slova ce o pune nervos pe hârtie. Adversarii au voit să acrediteze că tot ce este Pamfil Șeicaru, este sudalma, iuvecțiva, adjectivul scabros din articolele sale; s'au dus ele, s'a dus și talentul. Firește că această critică nu era îndreptățită; au venit vremuri cari au atenuat nuanța adjectivelor șeicărone, dar Șeicaru a rămas tot Șeicaru, stilul său a rămas stilul lui Șeicaru. Îl simți acest stil de cum începi să-i citești articolul; din inimitabila împerechiere de fraze, din ritmul anumit al gândirii pe care o vezi evoluând spre poană, dintr'o topică altfel decât obișnuită, din tot, înșfârșit, ce constituie fără a se putea defini, un stil propriu.

Este un Pamfil Șeicaru pe care numai rar îl întâlnește lectorul. Pamfil Șeicaru cel din bibliotecă. (Din biblioteca proprie bine înțeles, pentru că nu se poate închipui această intrupare a temperamentului potopitor pironiță pe un scaun de bibliotecă publică). Este Pamfil Șeicaru cel ce vine poimăne să conferențieze la Palatul Cultural. Un cititor pasionat, nu numai pentru că un temperament ca el nu poate să fie în fața cărții decât un pasionat, ci fiind că dintre câta lume e în publicistica și'n presa noastră de astăzi, el este poate cel mai rar frecventator de cafenele.

Un iubitor de carte și în primul rând de carte 'n ale cărei pagini slă depozitată pulsație și gândire și disciplină latină, pentru că oricât s'ar părea de paradoxal, acest năvalnic, acest distrugător, acest deputat al unui Parlament românesc democratic este în concepția și în structura sa inferioară un latin de rasă.

Cu conferința sa despre poetul latinistul Mistral, Pamfil Șeicaru a volit să ni s'arate așa cum numai la ocazii rare se înfățișează altora.

Volbură Poiană.

Despre el și despre simpaticul nostru prieten de toate zilele Al. Negură nu se poate scrie nimic la Arad. Ar fi ca și cum cineva dintr'o familie s'ar apuca să scrie pentru propria familie despre tatăl-său, despre mamă-sa. Volbură Poiană e cunoscut la Arad peste tot și sub toate aspectele. Lumea înainte de-a te apuca să-i spuie că poetul Volbură Poiană e poet din tagma culare sau culare, te va opri dela înfăția vorbă: A, știi întâmplarea lui cu cutare? sau ceeaaltă, cu chipul și cu

salonul, cu nebunul de Stamatiad? Volbură Poiană militarul, Volbură Poiană prietenul, — căci cui nu-i este prieten acest suflet delicat și cinstit, — Volbură Poiană omul, a pus aici pe un plan secund pe Volbură Poiană poetul. Se întâmplă totdeauna astfel. Și va trebui să stea încă multă vreme la o oarecare distanță de Arad, ca să reîntreze în fața arădanilor pe poetul sincer, îngrijit, înflăcărat și atât de iubitor de neamul său, care este în tot ce-a publicat până astăzi. Abia atunci, cineva se va ridica și-i va aduce aminte: Ia stai! Am avut dacă v'aduțeți aminte, un poet dintre cei adevărați aici în Arad, descins între noi din vechiul regat ca să se alipească Aradului mai cu credință decât cei mai credincioși dintre băștinași! Și va fi în aprobarea obștească o mare recunoștință. Care numai postum se da celor cu adevărat chemați.

Poșta Administrației.

Numărul 1 al ziarului nostru se trimite fără nicio obligație. Celelalte numere nu se vor trimite decât abonațiilor. Rugăm pe cititorii cari doresc să se aboneze la „Aradul“ să ne anunțe cât mai neîntârziat. Ziarul nostru se găsește de vânzare la chioscurile și vânzătorii de ziare.

Publicații arădane

„Școala Vremii“.

Anul I. Nr. 1.

Revistă pedagogică-culturală — Arad.

Scoasă de un grup de dascăli, revista își definește caracterul și-și precizează rostul nu numai în articolul-program, ci și în materialul acestui prim număr. Este o publicație de specialitate, adresându-se mai ales dascălilor, pe care își propune să-i țină la curent cu progresele realizate pe terenul pedagogic și cultural, să le dea directive în rolul pe care-l au ei în viața noastră națională și culturală și să-i solidarizeze în jurul breslei lor. Pornind la drum cu astfel de gânduri, ea accentuează mai ales asupra necesității dascălului de a se ține neîntrerupt în ritmul noilor probleme ale educației și de a-și completa tot mereu cunoștințele căpătate în școală. Este o publicație care, din acest punct de vedere, va avea de jucat un rol frumos, și va umple un gol în literatura noastră pedagogică. Ținând seamă de greutatea cu care vor avea de luptat, greutatea conștientă, înțelegem cât dor de muncă și câtă intenție bună însușește pe inițiatori.

Din cuprins, remarcăm articolul D-lui Teodor Mariș, „Contribuțiuni la pedagogia românească“, unde autorul pune problema unei pedagogii românești, isvorită din însăși psihologia copilului român. Dacă psihologia ne indică mijloacele educației și dacă există o psihologie a fiecărui popor, în chip logic rezultă că pedagogia românească trebuie să se sprijine pe cunoașterea copilului român. Programele și metodele noastre sunt însă imitații după cele ale altor popoare, bazate mai ales pe principii logice și nu isvorite din realitățile sufletului românesc. Pentru îmbunătățirea lor, ni se impune deci să studiem și noi copiii noștri. Ceea-ce-i și una din preocupările revistei.

D-l Ion Cădariu semnează o expunere clară asupra „Psihanalizei și importanței ei în educație“, iar D-na Ana Vășian în „Rolul școlii în combaterea alcoolismului“ pledează cu multă însuflețire pentru ideea temperanței.

În alte articole se discută problema salarizării dascălilor și se dau indicațiuni metodice dascălilor începători. Apoi cărți, reviste, informațiuni, etc.

Revista este un frumos început de muncă serioasă.

Mihail Păun.

— În Jugoslavia s'a creat o nouă instituție judiciară: tribunalul de stat pentru apărarea siguranței statului. E o justiție cu desăvârșire independentă, a cărei sentințe în contra primejditorilor statului nu vor putea fi apelate la Curtea de Casație.

Religioase — Culturale.

Gânduri Creștinești

Apostolul de Duminecă,
din epistola către Efeseni C. 2, v. 14-20.

Fraților, Hristos este pacea noastră, care a făcut din cele două lumi-una, a dădă părintele din mijloc al despărțitului a sfărâmat, vrăjmășia, desființând în trupul Său, legea poruncilor cu dogmele ei, ca pe amândoi să-i zidească întru sine, într'un om nou, întemeind pacea. Și pe amândoi să-i împace cu Dumnezeu, uniți într'un Trup prin cruce, omorând prin ea vrăjba. Și venind a binevestii pacea, vând celor de departe și celor de aproape: căci print'r'insul avem și unii și alții, apropiere către Tatăl, într'unul și același Duh. Pentru aceea nu mai sunteți streini și nemernici, ci împreună locuitori cu sfinții și casnici ai lui Dumnezeu, zidiți fiind pe temelie apostolilor și a prorocilor, fiind peatra eea din capul unghiului însuși Isus Hristos. Întru El toată zidirea bineînchegată, crește întru locaș sfânt Domnului, Prin El și voi împreună vă zidiți, spre locaș lui Dumnezeu în Duhul.

Hristos este pacea noastră.

Pacea e cea mai scumpă comoară; binecuvântat izvor de progres și propășire, pentru individ, pentru orice societate, pentru Stat ca și pentru omenirea întreagă. Numai părașul cu apă lină și curs pacinic are tărâmurii înfloriți. Și totuși cât de mult e

Hristos, Fiul lui Dumnezeu, a venit în lume să o aducă în dar omenirii.

Avea nevoie emenirea de o împăcare cu Dumnezeu, pe Care îl vătămase prin păcatul neascultării; dar avea nevoie lumea și de o inspirație care să orienteze pe om, cum poate avea pacea cu sine însuși, ca și de principiile unei legi, care să normeze pacea cu semenii săi. Nici cultura religioasă a Evreilor, nici vechea civilizație orientală, nici înălțimea cugetării filosofiei eline nici fama legislației romane n'au izbutit să dea lumii binecuvântarea păcii.

Pacea, întreita pace, a realizat-o Mântuitorul prin jertfa Sa pe cruce și a deslușit-o prin pilda vieții Sale și prin noua Sa evanghelie.

Despre Dătătorul păcii scrie slăvitul Pavel Efesenilor. Prins și legat în lanțuri, din temnița dela Roma, el scrie despre pace.

Primise înștiințare despre neînțelegeri între creștinii din iudei și creștinii din păgâni. Și unii și alții țineau la patrimoniul, cu care veneau din trecut, iudeii la formalismul lor, păgânii la mândria lor. Intre ei Efesen, cetățenii ai capitalei Ioniei din Asia mică, aveau cu ei fama templului danei Artemis și păstrau o atitudine de mândrie, care refuza o apropiere. Unii revendicau prerogative, alții își afirmau indispoziția de adaptare, aducând de o potrivă leziune noiei alcătuirii de viață creștină, ce se înfiripase acolo, chiar prin osteneala Apostolului.

Prin scrisoare caută să-i convingă că Hristos a dărâmat păretele ce-i despărțea, desființând legea poruncilor evreești, cu învățăturile ei, ca să-i zidească și pe unii și pe alții într'un „om nou“, de o potrivă împăcându-l cu Dumnezeu, prin jertfa Crucii. Astfel în Isus fiecare poate crește întru locaș sfânt Domnului.

Pacea cu Dumnezeu.

Restabilirea păcii, împăcarea omului cu Dumnezeu, a realizat-o Hristos prin jertfa Sa de bunăvoie, după ce a arătat lumii chipul de pocăință adevărată, prin care putem ajunge la beneficiul rodurilor acestei jertfe dumnezeiești. Marele dar al păcii cu Dumnezeu îl putem cunoaște numai prin credință vie și luminată, din care decurge conștiința datoriei de a face pocăință sinceră, zeloasă și aspră cu noi înșine. O pocăință de formă, lăncedă, comoadă, acordată cu plăcerile vieții, fără stăruință, cari frâng trupul și umilesc mintea, nu împacă, nu liniștește, ci mai de grabă trezește reproșuri și turbură, în loc să aducă pace.

Pacea cu sine.

Pacea omului cu sine însuși se simte izvorând din smerenia inimii, din „sărăcia cu duhul“, adică din conștiința nemerniciei omenești în fața măreției dumnezeiești. „Învățați dela mine că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastră“ — ne asigură Domnul.

Asigurarea pacii sufletului implică schimbarea mentalității lumeste, care domină azi viața. Orgoliul de a-ți mulțumi cu orice preț ambiția, de a satisface plăceri, de a menaja lăcomia, de a-ți sălta onoarea, de a te înălța în fața lumii, de a-ți opri averea pentru un trai abundant, orgoliul acesta înăscut, — pe care îl cultivăm, în loc să-l stăpânim — nu aduce pace sufletului. Din

mijlocul bogățiilor fără număr, din culmea admirației, bogatul care nu se nădăduia decât în puterile sale, uitând de Dumnezeu, singurul reazăm sigur, se înalță în văzduh, cu avionii propriu, și de acolo își dă drumul în adâncimea mării, punând capăt unei viațe care nu o mai putea suporta, pentru că nu și mai putea suporta orgoliul. Trece sfidător printre semenii tăi, dar nu poți opri privirea lor piezișe și murmurul lor disprețuitor. Poți să te culci pe perne moi, în rutărie de matasă, dacă neliniștea conștiinței vinovate nu lasă să se aproprie somnului de pleoapele obosite!

Dacă îngâmfarea ar ceda locul smereniei, ca să-te întrebă cu David: Pentru ce ești mândrit suflete al meu și de ce te turburi? Ai afla unde e viforul nemulțumirii, cu toate că ești înzestrat cu atâtea daruri. Privind cu jaloșie pățimășă pe alții te amărești, te umpli de mânie de stă cineva împotriva planurilor tale și urești pe cei ce-ți încrucișează drumurile; frământarea aceasta involvurează sufletul, întunecă bucuria de viață. Secretul păcii omului cu sine însuși e conștiința curată și mulțumirea cu starea în care se află fără a pizmui starea altora

Pacea cu semenii noștri

este rodul dragostei, din care purcede bunătatea și desinteresarea.

Spiritul religiunii creștine este conviețuirea pacinică cu toți oamenii. Chiar cu cei ce urăsc pacea, să fim făcători de pace, ca fii ai lui Dumnezeu să ne chemăm.

Numai patima egoismului, a interesului propriu, stârnește asprimea vieții, naște certe, neînțelegeri în familie, neajunsuri în sinul unei societăți, desbinări și lupte de partid în stat, încierări între popoare.

La fel cu a Efesenilor se conturează aspectul vieții noastre publice, frământată de veleități de întâietate, dominată de spiritul de partid. Orice problemă s'ar pune, este privită prin prisma coloratei de acest spirit stângenitor, care nu se prinde la treabă decât pentru interesul ce-i servește, pentru folosul ce poate trage. Binele de dragul binelui, parecă e noțiune necunoscută.

Măcar binecuvântarea cerului a dărâmat păretele despărțitor dintre frați, și ideea binelui de obște ar trebui să unească în co-

laborarea pacinică și pe cei de departe și pe cei de aproape. Să-i unească măcar aici, în părțile unde prea mulți vrăjmași ne pândesc, ca în același duh să avem apropiere către idealul de înălțare și afirmare a românismului și de mărire a prestigiului țării. Căci doară toți stăm pe temelie acolorași apostoli ai naționalismului sănătos și a acolorași proroci, vestitori ai unității neamului, peatră din capul unghiului având dragostea de neam și de așezămintele lui, după cum temelie viețuirii creștinești nu poate fi decât Hristos și legea dragostei Lui.

Ținem la pacea mondială, care nu prea stă în puterile noastre, dar refuzăm înțelegerea dintre noi, izgonim, cu toate mijloacele, pacea lăuntrică, numai din încăpăținarea de a deține anumite poziții, și când le-am pierdut, împedcând pe alții să uzeze de ele.

Pace între oameni nu poate fi fără respect reciproc, fără să ne îngăduim unii pe alții, în iubire. N'o fi just întotdeauna să cedezi pretențiilor altora, de dragul păcii. Dar dacă slăbiciunea de om nu te lasă să cedezi oamenilor, cedează-i lui Hristos; ce refuzi omului dăruiește-i lui Dumnezeu. El și adevărul s'au întimpinat, dreptatea și „pacea s'au sărutat“. Numai având pe Hristos la cărma vieții noastre individuale și colective vom răscumpăra și vom menține pacea cu Dumnezeu, cu noi înșine și cu semenii noștri.

Arhim. P. Morușca.

Este tata la cărmă?

Un căpitan de vapor, cunoscut între marinari, ca un bărbat cu multă credință, în drumul dela Liverpool la Newyork își luase cu sine și familia. Pe întinsul mării, într-o noapte, când toți pasagerii dormeau, s'a ri-

dicat o furtună cumplită, încât corabia era aruncată cu năpraznă de valurile răsvrătite ale mării. Lucrurile din vapor s'au răsturnat unele peste altele și pasagerii înspăimântați, trezindu-se s'au îmbrăcat și stăteau cu inima strânsă copleșiți de gândul cum să infrunte primejdia, care îi amenința.

Căpitanul avea o copilă de 8 ani, care nu se trezise încă. Mama ei se duse să vadă de ea. O privea cu duioșie în somnul ei lin, neștiutoare de primejdia ce-i învăluia. Cu blândețe de mamă iubitoare o trezește: „Scoală-te ingerașul meu, să ne rugăm lui Dumnezeu. Doară puterea rugăciunii sufletului tău curat va înmuia mânia cerului și vom scăpa de primejdie.“

Copila, trezindu-se, vede în jurul ei fețe îngrozite și întreabă: ce s'a întâmplat? Mama ei îi spune: e furtună mare și valurile infuriate aruncă corabia în toate părțile. „Este tata la cărmă?“ întreabă copila. „Da, tatăl tău e la cărmă,“ răspunseră cei din jur. Fără nici un semn de frică, copilă își lăsa iarăș capul pe pernă și adormi, liniștită, în ciuda furtunei și a valurilor.

Fericită copilă! Cum trebuie să se rușineze în fața increderii ei, toată neîncrederea noastră, puținătatea credinții noastre, frica și neliniștea noastră. Fără să știe să conducă naia vieții noastre printre stâncile, valurile și furtunile ce o amenință. Dar primit-am noi pe Hristos căpitan pe corabia vieții noastre? Voia Lui și Legea Lui, ori doară patimile noastre conduc această corabie?

O aniversare de 6 veacuri.

În zilele acestea se 'mplinesc 600 ani dela cea dintâi biruință românească, renumită de domnitorul muntean Ion Basarab asupra regelui magiar Carol-Robert în bătălia dela POSADA (9—12 Noemvrie) de lângă Câmpulung, prin care s'a consolidat definitiv ne-atârarea țării-Românești, întemeiată de el cu câteva decenii înainte.

Cu această ocaziune profesorii de istorie dela școalele secundare vor vorbi elevilor despre faptul atât de important în urzirea destinului poporului român.

Unui steril

Bărbatul meu este mai tare
În matematică ca ori care,
Dar are o nenorocire:
Nu se pricepe la 'nmulțire.

Cincinat Pavelescu

Ce să citim?

Baltagul — roman de M. Sadoveanu.

În fiecare an harnicul scriitor dăruiește literaturii românești o carte nouă, însemnând astfel anii vieții sale. La cincizeci de ani ne dă „Baltagul“.

Este o povestire din viața ciobanilor din munții Moldovei. O lume încă necunoscută, de care nu s'a mai ocupat nimeni până acum, dela publicarea „Mioriței“. O lume pentru care vremea își urmează cursul, fără s'o atingă, fără s'o prefacă. Lumea ciobanilor de azi, care a rămas aceeași din zilele bătrâne.

Cartea poartă pe frontispiciu două versuri din „Miorița“ și ne prezintă drama din cunoscuta baladă sub alt aspect decât cel al resemnării în fața soartei. Este poate și o trăsură mai apropiată de sufletul acestor oameni dârji.

Fapta rea nu rămâne înmormântată în mijlocul codrului. Urmașii și „baltagul“ se abat asupra făptuitorului și răsunarea își are partea ei într'o viață simplă și primitivă, cu pasiuni mocnind sau revărsându-se ca un puhoiu. Totul, într'o limbă simplă și viguroasă, cași eroii.

Cetiți-o, e o carte frumoasă!

M. P.

Ce-a fost presa românească pentru Arad

În istoria luptelor politice din Transilvania pentru apărarea naționalității românești împotriva tendințelor de desnaționalizare ale stăpânirii maghiare, un important rol a avut presa, ca îndrumătoare a opiniei publice românești. În majoritatea lor ziarele noastre din Ardeal au slujit programul național și l-au răspândit în conștiința Românilor ardeleni. În jurul acestor gazete s'au strâns cele mai alese elemente gazetărești și „foile“ au scos la iveală o serie întreagă de talenți începători ce au avut mai târziu un nume în literatură și publicistica românească.

În mișcarea politică și gazetărească din Transilvania, dinaintea Unirii, Aradul a fost un centru de unde au plecat directivele pentru întreaga această acțiune. Prin însăși situația sa geografică, Aradul era un loc de întâlnire a celor trei mari provincii: Ardealul, Banatul și Crișana. Activitatea politică ce s'a

desfășurat aici și în legătură cu ea și acea ziaristică a găsit un adânc răsunet și o mare forță în populația, în majoritatea ei românească, a acestui ținut. Numai astfel se poate explica și intensitatea acțiunii politice și larga desfășurare ziaristică pornită dela Arad.

În istoria ziaristicii arădane e o fază mai veche cu un caracter mai mult bisericesc și literar. Astfel la 1869 apare „Speranța“ foaie cu preocupări religioase și literare, scrisă de tineri teologi ca Gurban și Mangra. La 1872 ea este înlocuită cu Lumina, organul oficial al diecezei Aradului, care apărea de două ori pe săptămână. Dela 1877 Lumina își încetează apariția și din inițiativa episcopului I. Meșianu se publică Biserica și Școala care a rămas până astăzi gazeta oficială a diecezei arădane.

În afară de acest gen de publicații, la Arad se tipărește și o revistă pe-

dagogică: Minte și Inimă, scoasă de Reuniunea Învățătorilor și reamintind prin titlul ei, „Foaia pentru minte, inimă și literatură“, a lui G. Bariș.

Dela 1904 revistă își schimbă titlul și se numește „Reuniunea Învățătorilor.“

Tot aici au apărut și unele reviste-humoristice și pamflete politice în același timp, publicate de avocatul Mircea B. Stănescu, care a avut un rol de seamă în viața politică arădană. Acesta a mutat la Arad în 1879 dela Buda-pesta redacția foarte popularei reviste Gura Satului care s'a bucurat de o îndelungată apariție. În același gen sunt și Tutti Frutti, Strigoiful și Umoristul.

Însă abia dela 1897 începe să aibă acest oraș o însemnătate tot mai mare pentru mișcarea politică și ziaristică din Transilvania.

La 1897 apare la Arad Tribuna Poporului. Tribuna Poporului venea ca o reacțiune împotriva dezorientării politice și a stagnării ce a urmat după loviturile primite cu ocazia procesului Memo-

Chestiuni Social-Economice.

Ce trebuie să știe fiecare intelectual român?

Ziarul nostru va trata, în această parte a lui, chestiunile economice și sociale, văzute prin prizma intereselor românești ale acestui oraș de frontieră. Colaboratorii săi sunt hotărâți să arate care sunt aceste interese, până când nu se va manifesta o mai mare solidaritate în direcția consolidării românismului din acest oraș.

Amintim, pentru a concretiza programul nostru de activitate, un exemplu. Populația orașelor noastre, nu este omogen repartizată; românii nu sunt reprezentati în toate straturile el sociale; ne lipsește tocmai cea mai importantă clasă, aceea a negustorilor și meseriașilor. Știm, că aceasta nu se poate infiripa de azi pe mâine, dar mai știm, că nu ne putem lipsi de ea prea multă vreme. Tocmai de aceea nu e îngăduit să amânăm și pe mai departe organizarea unei acțiuni conștiente de întemelire a ei. Va trebui în acest scop să dăm o importanță primordială problemelor aparținând Carierelor profesionale, îndemnând tineretul să se angajeze în ele. Mai avem apoi să ne îngrijim, ca acel tineret să capete o instrucție serioasă și o educație temeinică, și apoi să-l ajutăm să-și valorifice cunoștințele în practică încât cu timpul să-și poată pune baza unei întreprinderi ori cât de modeste. Pe urmă mai avem datoria să sprijinim acești meseriași și negustori prin comenzi, îmbărbătându-i astfel, ca să nu-și părăsiască cariera aleasă.

Îndeosebi merită o deosebită atențiune sprijinirea meseriașilor români, căci mulți din aceștia au azi o situație mai rea chiar decât înainte de războiu, adică în vremea robiei noastre. Și iată de ce: atunci meseriașul era considerat ca atare, și cei ce-l cercetau cu comenzi, nu-i mai căutau naționalitatea. Azi meseriașul român rar mai capătă comenzi dela vreun cetățean minoritar, și la aceasta se mai adaugă un lucru care nu ne face cinste: românul are scrupule și pretenții mai exagerate față de un meseriaș român, decât față de unul minoritar, căruia îi acordă, fără examenul riguros făcut meseriașului român, toată încrederea și toate comenzile sale.

Până nu ne vom întări această clasă harnică, productivă și cu o mentalitate cetățenească constructivă, nu vom cuceri teren la orașe și nu vom fi în stare să ne creiem nici o clasă a negustorilor. Generațiile tinere eșite din școlile noastre de comerț, alegă după slujbe, iar nu după ocupațiuni comerciale.

Arădanii la manevrele Regale

Omul trăiește îngrădit în mediul locului unde s'a fixat. În împărăția gândului, asemenea unui paianjen, (el emana fire fluidice și multe gânduri țes pânze, formând ambianța mediului psihic, care cutopește toate năzuințele de scăpare ale insului.

Ambianța psihică de după războiu, cu întreg cortegiul de ponosuri și ocări inerente arivismului și setei de grabnică și nemuncită căpătuală, ambianța în plină stăpânire la orașe, n'a fost prietelă sufletului de oțet al de aceea plecarea trupelor din Arad la manevrele Regale a însemnat, dintr'un început, o înviorare de energii, o reîntinerire binefăcătoare asupra ofițerilor noștri ca și asupra ostașilor de toate treptele.

Departate de mediul otrăvitor al vieții îmbăcșite cu prea multe griji de fiecare zi, departe de sbuciumările haoticele licitații de titluri, în plin aer câmpenesc și în sinceră izbucnire de viață rustică, manevrele Regale înseamnă pentru ostași o retrăire de clipe înălțătoare în viața unui popor, o viziune deplin optimism și încredere în viitor, prin vigoarea și sănătatea manifestată de oșteni, pas cu pas, prin toate greutatețile întâmpinate în astfel de împrejurări.

Pe noi arădanii ne interesează de aproape aceste manevre Regale, deoarece fil cel mai bun al Aradului au dus acolo rolul cel mai greu, purtând succese a căror fală se restrânge și asupra acestui oraș.

Au luat parte la manevrele Regale următoarele trupe din orașul Arad:

Regimentul I Roșiori sub comanda domnului Colonel Georgescu Petre, făcând parte din Brigada comandată de către domnul General Vișoreanu Ion.

Divizionul I Artilerie Călărească sub comanda domnului Lt.-colonel Șton

ciale. Ori dacă se perpetuiază aceste stări, noi nu ne vom întemela burghezia națională. Orașele noastre fără această pătură socială românească nu vor căpăta nici odată caracterul unui oraș românesc, ci vom stabili stările moștenite dela asupritorii noștri, lăsând spre rușinea noastră, a intelectualilor, ca orașele să fie și pe mai departe oaze de strălucim, în mijlocul unei populații rurale românești, atât de compacte și sănătoase.

Hermes.

Gh. Ion, cu toate unitățile Diviziei I Cavalerie sub comanda domnului General Bălăcescu Constantin, care deși a luat comanda Aradului abia de câteva luni, a reușit să-și câștige simpatii unanime în toate cercurile arădane, printr'o participare efectivă la munca și năzuințele spre mai bine ale acestui ținut.

Au mai participat la manevre și mândrii noștri grăniceri din Arad, sub comanda domnului Lt.-colonel Anghel

Plecați la 20 Octomvrie, s'au înapoiat acasă pe ziua de 29 Octomvrie.

Din presa bucureșteană știm, că în tot acest timp atât cavaleria, cât și grănicerii din Arad, au fost obiectul celei mai înalte atanțuni a Maiestății Sale Regelui cât și a tuturor marilor căpetenii de oaste, adunați la Sighișoara ca să-și dea seama dacă cel unsprezece ani de pace n'au lănczuit virtuțile armatei și dacă este asigurată pacea fără printr'o pregătire temeinică a oștirii.

Rezultatul este cât se poate de îmbucurător. Ofițerii noștri sunt la înălțimea încrederii pe care și-a pus-o Țara în ei, iar trupa poartă în suflet credința biruinții, isvorâtă din cea mai curată dragoste de Țară.

Ne-a bucurat în chip deosebit știrea, că Maiestatea Sa Regele aducând mulțumiri domnului General Bălăcescu Const. Comandantul Diviziei I Cavalerie, a remarcat frumsețea cailor arădani prin laude, cari se restrâng ca un semn de înaltă distincție asupra tuturor cetățenilor din ținuturile Aradului, de unde au fost recrutați acești cai.

Domnul general a binevoit să ne împărtășească bucuria pe care a simțit-o în timpul manevrelor, constatând, că nu numai românășii noștri, dar și

elementele minoritare, cari fac parte din armată, fără deosebire de religie și neam, și-au dat toată năzuința de a contribui la reușita cea mai desăvârșită a manevrelor.

Subliniem acest fapt, căci el înseamnă un indemn vorbitor pentru sufletele neclimentate pe deplin în credința viitorului Țării; un document mai mult, că în oștire să contopesc sentimentele și năzuințele tuturor cetățenilor pentru binele ei.

În goana frământărilor noastre locale de fiecare zi, vestea aceasta nu ne lasă indiferenți. Căldura gândului, că deasupra tuturor sbuciumărilor launtrice plutește un duh treaz al siguranței de mâine, ne îndeamnă să aducem cuvinte de dragoste și respect armatei noastre și în special trupelor chemate să ne asigure pacea și înflorirea ținuturilor arădane.

Rostind cuvânt de bună venire ostașilor noștri reînforși din manevre, asigurăm armata despre simțemintele noastre de sinceră admirație și nemărginită încredere în virtuțile vecinic vii și în conștiința trează a osteoilor noștri sortiți să vegheze asupra păcii acestui colț de țară.

Cronicar.

Tocuri rezervoare, cele mai fabricațiuni, vinde cu prețuri extrem de REDUSE.

Gh. Munteanu
ARAD, Str. Eminescu 10.
1-1

Croitoria modernă execută COSTUME pentru bărbați pe lângă cele mai reduse prețuri, plata avantajoasă.

VASILE IVAN
Strada Eminescu 26 ARAD.
1-1

Prăvălia de coloniale
GHEORGHE ȘTEFU
— ARAD, Str. Eminescu 26, —
se va transforma încurând în BODEGĂ stil ROMÂNESC, aprovizionată cu GUSTĂRI proaspete și băuturi naturale.
1-1

randului. Noua gazetă reprezintă un curent adânc, popular pentru acțiune și așa se explică și vigoarea cu care s'a dus lupta pentru o reorganizare politică. Opinia publică românească din Transilvania ca și din Vechiul Regat fusese agitată de peripețiile procesului Memorandiștilor. Mai mult ca oricând se cerea acum o nouă afirmare și o nouă metodă în lupta națională. Dl. V. Goldiș într'un articol intitulat „O scrisoare de actualitate”, publicat în Românul (No. 40 din 1911) explică împrejurările care au dus la operația Tribunei Poporului. D-sa scrie: „La centru, nici o energie, nici o unitate, nici o linie sigură. Cu un cuvânt și în rezumat, comitetul se află în incapacitate politică. Se simțea nevoia unei grupări independente, care grupare avea scopul să îndemne comitetul la o activitate mai rodnică...”. Și mai departe dl. V. Goldiș precizează: „Era, deci, o grupare a oamenilor celor mai intransigenți, și celor mai dornici de avânt în politica noastră națională.”

Aceștia au scos la Arad Tribuna Poporului. Între cei „dornici de avânt” era și acel spirit activ și viu — neîntrecut gazetar al poporului — animatorul înfrunirilor populare și sufletul mișcării gazetărești de aici, — I. Russu — Șirianu.

Tribuna Poporului a afirmat din nou necesitatea restabilirii legăturii cu masele țărănești printr'o activă propagandă politică.

În fragmentul din „Memoriile” lui I. Russu-Șirianu ce s'a publicat în foaia comemorativă apărută la un an dela moartea lui, el înseamnă cu ce greutate n'a apărut Tribuna Poporului. „Am sosit acasă la București — scrie Russu-Șirianu, — tocmai în ziua de Crăciun, răcit rău la mâna dreaptă, încăl articolul nostru No. 1 l-am dictat nevastă bolnav în pat. Iar în ziua de 1 Decemvrie 1897 am primit dela Borcianu din Orăștie telegramă să plec îndată că altfel ziarul nu va putea să apară. Am plecat. La Orăștie am avut însă bucuria să văd primele două numere din Tribuna Poporului cu articole de ale mele și de ale lui Moța, care era rupt de oboseală. Ziarul făcuse bună impresie, abonamentele veneau cu grămadă la Arad, unde în ziua de Sf. Ioan am și scos al 4-lea număr în redacția și tipografia noastră proprie.”

Primele trei numere din Tribuna Poporului au apărut la Orăștie la tipografia Minerva, doi sau pus în vânzare la Arad. Aici se stabilea definitiv și I. Russu-Șirianu la 17 Ianuarie 1897, venind dela București.

Care era programul pe care îl slujea

noua gazetă? Acesta se poate vedea din articolul de fond din No. 1 al Tribunei Poporului, intitulat „1896”. Nu e semnat, însă dl. V. Goldiș în articolul din Românul (No. 40, 1921) amintit mai sus, arată că l-a scris D-sa.

După un scurt istoric al luptelor înterne din sânul partidului național în 1896, și se evidențiază vrăjmășia și neunirea care a domnit între conducătorii mai departe se spune: „Pentru cine voiește mântuirea neamului său, în acțiunile sale politice se va conduce nu de dorul răzburării, ci de sentimentul ce-l covârșește pe creștinul care ingenuche înaintea potirului sfânt.”

Se insistă apoi asupra restabilirii suferințelor între popor și conducătorii lui politici, fiindcă această legătură e „singura forță în fața căreia adversarii noștri politici au rămas întotdeauna dezarmați.”

Acest contact permanent cu poporul l-a stabilit în primul rând I. Russu-Șirianu. El era redactorul gazetei, sufletului ce a animat această publicație.

Într'un articol — în Arad — din No. 4 al Tribunei Poporului (1827) se precizează motivele care au determinat scoaterea ziarului la Arad și se lămură și mai bine caracterul ei.

Într'adevăr, după ce se face o înșirare a autorității religioase, culturale

și naționale ce se desfășurase mai înainte în acest oraș se spune: „D'asupra tuturor cumpănește însă faptul că Aradul este singurul oraș în care Românii stau față în față cu Ungurii.

La Sibiu, Brașov, Blaj, cele trei centre unde s'au dat lupte, Ungurii sunt departe. Aici ne vor simți în coaste... Cu arme leale și pe cale constituțională luăm lupta pe toate terenurile.”

Activitatea ziaristică și, implicit, politică ce se inaugura sub aspicile Tribunei Poporului are caracterul de apărare a drepturilor noastre românești în fața justei cotoșitoare. „Aici în această margine expusă a Românișmului, se ridică un steag de luptă. Gazeta era un post avansat chemat să țină trează conștiința românească a nebiruiților țărani români din Crișana, Banat, și până dincolo de Gyula.

Găsindu-și astfel un larg sprijin în masa românească de aici și din întreg Ardealul, Tribuna Poporului deschidea epoca mare a ziaristicii arădane ce va fi ilustrată mai târziu de Tribuna (1903) și de Românul (din 1911).

Ed. I. Găvănescu.

Cetiți și răspândiți
ziarul „ARADUL”

Șezătoarea Scriitorilor români la Arad.

Poimâne, 12 Noemvrie va avea loc la Palatul Cultural șezătoarea literară organizată de către Societatea scriitorilor români. Acest festival face parte dintr-o serie de șezători ce se vor ține în Ardeal la Cluj, Oradea, Arad și Timișoara.

Cu această ocazie va conferența dl Pamfil Șeicaru, activul director al marelui cotidian Curențul, care va vorbi despre: „Fr. Mistral, un mare poet al latinității”.

Împreună cu d-nii Ovid Densușianu, Cezar Petrescu, și Nichifor Crainic, dl Pamfil Șeicaru a reprezentat romanitatea dela gu-

rile Dunării la marile serbări organizate cu ocazia centenarului nașterii autorului lui Mireille, la Maillaue, Arbes, Arignon.

La această șezătoare își vor da deasemenea concursul scriitorii: Cincinat Pavelescu, mult gustat epigramist; Mircea Rădulescu, Al. Cazaban, George Gregorian, Volbură Poiană și Al. Negură, poetul și publicistul arădan.

Șezătoarea Scriitorilor români se anunță a fi astfel una dintre cele mai interesante, care s'au ținut la Arad.

e. g.

O mare manifestare românească. Deschiderea Căminului Cultural.

Sâmbătă de Sf. Mihail a avut loc solemnitatea deschiderii Căminului Cultural instalat în clădirea Teatrului Orășnesc. La această solemnitate a participat un foarte numeros public.

Asistența.

În asistență am remarcat pe P. S. Sa episcopul Grigorie al Aradului, d-nii general Const. Bălăcescu, comandantul diviziei I de Cavalerie, gen. Virgil Vișoreanu, dr. Gusti Lazăr, președintele Consiliului județean, dr. Cornel Luță, primarul orașului, gen. Al. Vlad, președintele Căminului, dr. Tămășdan, președinte de tribunal, Rom. Orezeanu președinte de tribunal, jud. Sabin Moldovan, jud. Clorapciu, I. Ludoșanu, jud. de Instrucție, ing. Filip Gusti, col. Manafu, col. C. Constantinescu, Dafu, căp. Popovici, părintele dr. T. Botiș, rectorul Academiei Teologice, dr. Lazăr Nichi directorul Palatului Cultural, dr. Cucu medic primar, Ascaniu Crișan, directorul liceului, dr. Terențiu Olariu directorul Școlii Normale, prof. Nestor Blaga, I. Toader, Țancov, Nosta, directorul Băncii Naționale, av. dr. Trămbișoni, av. N. Popescu-Păușești, av. dr. Gherman Dante, ing. Piso, B. Păcurariu, etc.

Părintele Felea a oficiat un scurt serviciu divin, după care s'a făcut sfințirea celor trei săli ale căminului, foarte frumos amenajate.

Discursurile.

Cel dintâi a luat cuvântul dl. gen. Al. Vlad, președintele Căminului cultural care a arătat rostul acestui cămin. El are menirea să strângă la un loc pe toți intelectualii din Arad. Fiecare să vină aici, lăsând deoparte orice patimă sau preocupare de partid colaborând astfel la crearea unei înfrățiri și înțelegeri cât mai strânse între toți Români.

P. S. Sa episcopul Grigorie al Aradului salută cu plăcere această acțiune românească. Valoarea vieții noastre stă în idealul care ne călăuzește în scurta noastră trecere pe acest pământ. Stuiți acest ideal al înfrățirii românești, pentru că și această instalație pe care o deschideți astăzi să și ajungă menirea. Ea se încununează datorită energiei d-lui gen. Al. Vlad și a colaboratorilor săi. Ca reprezentant al Bisericii mă bucur și cred că acest cămin va fi o sporire a virtuților noastre și a culturii românești.

Să lăsăm deoparte credințele noastre politice. Ele sunt ca norii ce se plimbă pe cer. Permanent să strălucească ca soarele pe cer

interesele superioare ale națiunii noastre.

Binecuvântez acest cămin bazat pe dragostea de neam, de frate și de cultură și binecuvântez și înfrățirea noastră la acest hotar al țării.

Dl. gen. Const. Bălăcescu, comandantul diviziei I de Cavalerie se asociază la această manifestare românească. Armata păzește cu multă plăcere orice inițiativă care înseamnă afirmarea virtuților noastre strămoșești și slujește o operă de înfrățire între Români. Eu urez viață lungă acestui Cămin — spune D-sa — și vă rog să mă primiți și pe mine între membrii lui.

Solemnitatea s'a desfășurat într-o atmosferă de caldă înfrățire.

g. e.

Sportive

Arena Gloria C. F. R.

500 spectatori.

Gloria CER — Unirea 5:1 (3:1)

Matchul, din cauza terenului norolos n'a produs frumuseți obicinuite, pe lângă toate, că în variații era bogat. Echipa Gloriei ca de obicei, a luptat frumos tot timpul. S'a distins de data asta îndeosebi Munteanu, care a salvat multe situații periculoase.

Echipa Unirea, cu toate că este tină în cat. I, s'a prezentat bine și a salvat ce putea fi salvat. Au marcat Ball (2), Aliman, Tisa și Albu pentru Gloria, iar pentru Unirea s'a marcat un goal din neglijența apărării Gloriei. — Arbitrul Matus a condus jocul cu multă atențiune.

A. M. E. F. A. — Olimpia 1:0 (1:0).

Echipele au produs un joc cu nerv, plin de posibilități, pe care însă îndeosebi înaintarea Olimpiei nu le-a știut valoriza, lipsindu-i ansamblul obicinuit al fraților Barbu, cari de data asta se mișcau greoi plus ghinionul care era de neevitat. Prima repriză jocul a decurs variat iar în a doua mai mult în fața porții Amefa. Echiperii Amefa au produs jocul lor obicinuit energic, iar din partea Olimpiei apărarea merită toată lauda. Punctul a fost marcat de Medve prin un șut unghiular de toată frumuseța.

Arbitrul Oraveit, sa prezentat mai slab ca un arbitru de categoria III-a, adjudecând unele pedepse cu atâta stângăcie, de și se părea că o face intenționat.

Tinerimea Gloria C. F. R. — Tinerimea Titanus 5:0. A marcat Moșneag (2), Stisan, Weigl și Ponta.

Titanus I — Amefa II 6:2 (3:1).

— 0 —

INFORMAȚIUNI.

Cu prilejul onomasticei Marelui Voivod Mihail, moștenitorul tronului, s'a oficiat în catedrala din Arad un Te-Deum, la care au participat reprezentanții armatei, autoritățile și un numeros public. Serviciul divin a fost celebrat de protoiereul Georgea, iar predica a fost rostită de către Preotul C. Turcu, care în cuvinte calde a comentat importanța zilei, rostind mulțumiri celui Atoptuternic pentru reînțoarcerea Regelui Tată și implorând harul ceresc asupra Fiului, Marelui Voivod Mihail de Alba-Iulia. După Te-Deum și înflăcărați vorbire către ostași a d-lui general Const. Bălăcescu, comandantul Diviziei I Cav., a urmat defilarea trupelor.

Duminecă a avut loc în prezența unei asistente numeroase sfințirea capelei ortodoxe din suburbiul Grădiște. Actul sfințirii a fost îndeplinit de către P. S. Episcop Grigorie, care într-o vorbire magistrală a arătat importanța noului lăcaș de închinare. Preotul Mureșanu a făcut istoricul capelei sfințite, relevând numele marimimoșilor donatori și ostentori în fruntea cărora stă filiala „Soc. Ortodoxe a Fem. Române din acest suburbiu.

Colaboratorii cari ne trimit articole de teorie sunt insistent rugați să și le limiteze la mai puțin de o coloană de tipar, altfel riscă să și le vadă la coș sau în cel mai bun caz apărând amputate.

Primum în schimb articole de reportaj, corespondențe cu fapte, dări de seamă, etc., de orice dimensiuni. Redacția își rezervă dreptul să le dea forma, încadrarea cuvenită.

Preoții, învățătorii și ceilalți intelectuali din comunele regiunii noastre sunt rugați să ne trimită corespondențe — fie și pe câte-o carte postală — despre întâmplările locale ce interesează opinia publică românească. Publicăm cu plăcere orice dări de seamă despre mișcarea culturală a satelor noastre, despre nevoile lor, despre neajunsurile ce trebuiesc înlăturate și în general despre orice interesează din punctul de vedere românesc populația de pe granița noastră.

Colaboratorii și corespondenții ziarului nostru sunt rugați să și scrie citeț în josul comunicărilor trimise adresa exactă. Nu se vor publica iscălite decât comunicările cerute să apară astfel, în schimb nu putem publica nimic ce ni se trimite sub anonim.

Deoarece la această gazetă, considerându-i marele scop național ce urmărește, toată lumea grupată 'n jurul ei lucrează fără nici o retribuție, nu putem angaja corespondenți sătești salariați. Celor ne vor trimite însă corespondențe regulat, li se vor restitui lunar sau la cerere cheltuielile poștale avute.

Existență sigură oferim pentru achizitori în orașele Arad, Oradea și Timișoara. A se adresa la administrația ziarului.

Azi, 10 Noemvrie la orele 4 d. m. va avea loc adunarea Federației corpului didactic. La ordinea zilei figurează mai ales chestiunile materiale. Adunarea se va ține în sala profesorilor dela liceul Moise Nicoară.

„Aradul va fi mai sărac cu o instituție”, — ni-o spun zările maghiare, și firește fiindcă ni-o spun aceste zări, nu e vorba de școlile ce-ar fi amenințate de ministerul Instrucțiunii pentru Anul Nou.

E vorba de o instituție cu mult mai importantă și pentru Arad și pentru țară: e vorba de societatea forestieră Lomaș, care la 1 Decemvrie crt. se va muta la București.

Evenimentul e eveniment nu pentru că fără Lomaș Aradul ar ajunge, dragă Doamne, pe copcă. Ci pentru că aflăm cu acest prilej, întâia dată când o gazetă ungurească face imprudența să ne vorbească așa, că Bucureștii sunt mai civilizați decât Ardealul, atmosfera de acolo este mai cum se cade decât aceasta provincială de aici, în care societatea Lomaș a trebuit să sucumbe sub o amendă de 250 de milioane din cauza evaziunilor sale fiscale.

Aradul deci va rămânea mai sărac cu o „instituție”, plecată la București știm noi de ce. O instituție după care nu va plânge nici un român de aici, pentru că la întreprinderea aceasta care a fost acuzată că a scos în zece ani din țară, fără să-i treacă pe la fisc, un miliard de lei, nu se pomenește un singur funcționar român, zi, unul singur de leac.

In Societatea de Măine an. VII Nr. 21 din 1 Noemvrie a. c. dl profesor Tr. Mager publică, în continuare, „Aspecte din Munții Apuseni — în legătură cu ținutul Hălmagiuului. Regretrăm că nu se pot tipări și vederile și diagramele care întovărășesc acest interesant studiu. Tot în acest număr, un foarte bogat articol de informații din viața politică a Ardealului publică dl T. V. Păcățian despre „Dieta Ardealului din anul 1865”.

Situația străinilor la Arad. — La ultima cercere a străinilor din Arad s'au luat următoarele dispoziții: S'a dat drept de ședere în țară până la 31 Dec. crt. la 53 de inși, firește în cea mai mare parte din Ungaria. 49 dintre aceștia sunt cu licență de exercitare a profesiunii pe cont propriu, iar 3 sunt salariați.

Până la 1 Ianie 1931 s'a dat îngăduință de ședere în țară la 604 inși, dintre cari salariați 341, oameni cari iau pâinea dela 341 de români; cu licență de-a profesia pe cont propriu 150, iar fără drept de exercitarea unei profesiuni 113.

Au fost respinși, cu termen de trei luni 160, iar cu termen de 15 zile 15, în total 172. Intre cei respinși sunt și trei gazetari dela „Aradi Közlöny”.

Apelurile în contra hotărârilor de mai sus se fac după cum se știe la comisia centrală a imigrațiilor, și sunt încă în curs.

— 0 —

Știri din țară

Recolta de porumb a acestui an a înregistrat o descreștere de 24 și jumătate milioane de q. față de aceea din anul precedent, care după cum se știe a fost extraordinar de bogată.

Guvernul în legătură cu intențiunea guvernului de-a micșora bugetul, Asociațiunea funcționarilor publici a convocat o adunare generală, la care între altele s'a făcut apel la guvern să normalizeze salariile printr-o fixare atât a maximumului cât și a minimumului de existență. Afară de aceea au mai cerut crearea unei legi care să deie statului putință de a controla averea publică. În virtutea acestei legi statul ar avea putință de a confisca averea a cărei proveniență n'ar fi îndeajuns justificată.

Redactor responsabil: VICTOR V. CABA